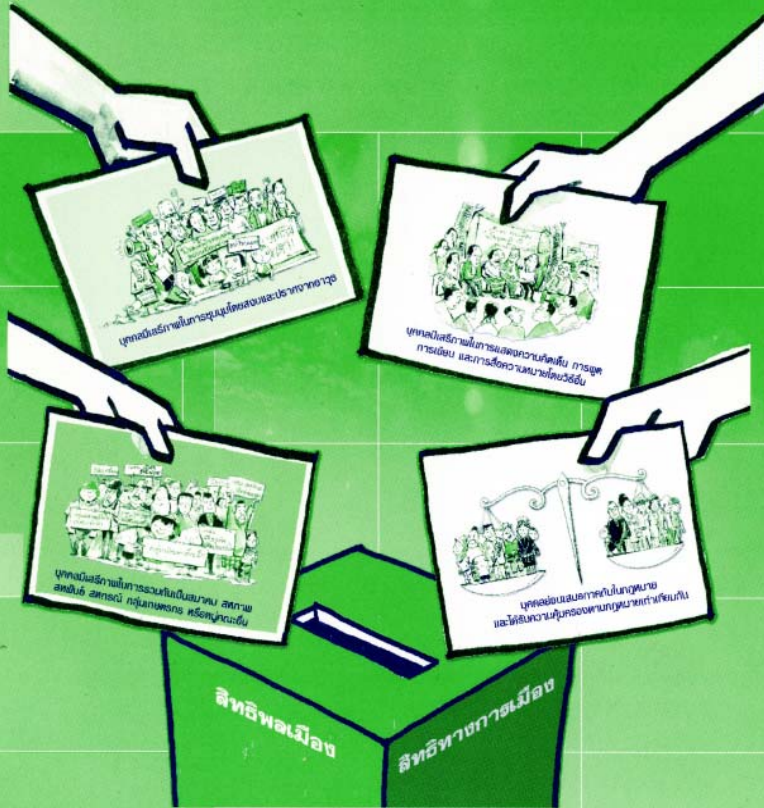

การสานสร้างสภาวะสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองในสังคมไทย

รายงานการประเมินผลการปฏิบัติของไทยตามพันธกรณีการเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งประเทศไทย เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2548

Assessing Thailand's Compliance with the Obligations under the International Covenant on Civil and Political Rights and in Relations with the Constitution

The National Human Rights Commission of Thailand, July 2005

รายงานประเมินผลการปฏิบัติของไทยตามพันธกรณีการเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศ
ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540

**Assessing Thailand's Compliance with the Obligations
under the International Covenant on Civil and Political Rights and
in Relations with the Constitution**

โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งประเทศไทย
นำเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งกติการะหว่างประเทศ
ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของสหประชาชาติ
ในการประชุมสามัญ ครั้งที่ 84 การพิจารณารายงานของประเทศไทย
ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง
ระหว่างวันที่ 18-20 กรกฎาคม 2548 ณ พาเลส์ วิลสัน นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

by the National Human Rights Commission of Thailand

submitted to the United Nations Human Rights Committee at the 84th session of
the United Nations Human Rights Committee in the consideration of the State party
report of Thailand

18 to 20 July 2005 at the Palais Wilson, Geneva

รายงานประเมินผลการปฏิบัติของไทยตามพันธกรณีการเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศ
ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540
Assessing Thailand's Compliance with the Obligations under
the International Covenant on Civil and Political Rights
and in Relations with the Constitution

ผู้นำเสนอ

คุณหญิงอัมพร มีสุข

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประธานอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ผู้แปล

กลุ่มงานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สำนักบริหารกลาง

ผู้ประสานการจัดทำ และผลิต

กลุ่มงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย

พิมพ์ครั้งที่ 1 มิถุนายน 2549

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 974-94542-8-6

จัดทำโดย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

422 ถนนพญาไท (เชิงสะพานหัวช้าง) เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

ตู้ ป.ณ.400 ปณจ.รองเมือง กรุงเทพฯ 10330

โทรศัพท์ 02 2219 2983 , โทรสาร 0 2219 2983

สายด่วนร้องเรียน 1377

E-mail: promotenetwork@nhrc.or.th

Website: www.nhrc.or.th

คำนำ

สืบเนื่องจากการพิจารณารายงานสถานการณ์สิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองของรัฐบาลไทยต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ในการประชุมสามัญครั้งที่ 84 ระหว่างวันที่ 18–20 กรกฎาคม 2548 ณ สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งถือเป็นการนำเสนอรายงานตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ของรัฐบาลไทยครั้งแรก โดยรัฐบาลไทยนำเสนอรายงานฉบับดังกล่าวเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2547 หลังจากที่กติกาดังกล่าวมีผลบังคับใช้กับประเทศไทย เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2540 ภายหลังจากภาคยานุวัติของรัฐบาลไทย

การพิจารณารายงานครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกที่ผู้แทนจากประเทศไทย ได้แก่ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน ภาคประชาสังคม และสื่อมวลชนได้มีส่วนร่วมด้วย โดยไม่เพียงแต่เท่านั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติยังได้เชิญผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งประเทศไทยเข้าร่วมชี้แจงแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของประเทศไทย ในช่วงเวลานั้นการสนทนาเรื่องดังกล่าวจึงเกิดขึ้นในทุกระดับ ทั้งการปรึกษาหารือภายในประเทศผ่านกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2548 จนกระทั่งจัดทำรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่สะท้อนจากมุมมองต่างๆ โดยรายงานเหล่านี้ได้นำเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในการประชุมดังกล่าว

ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับรายงานที่นำเสนอในการประชุมครั้งนี้ทั้งในฐานะผู้มีส่วนร่วม และผู้เฝ้าอำนวยการกระบวนการ จำนวน 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 รายงานประเมินการปฏิบัติตามพันธกรณีของประเทศไทยต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยคุณหญิงอัมพร มีสุข กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นำเสนอความเห็นดังกล่าวต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในวันที่ 18 กรกฎาคม 2548

และ ฉบับที่ 2 รายงานประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของประเทศไทยตามประเด็นคำถามจากการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติต่อรายงานสถานการณ์สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของรัฐบาลไทย ซึ่งผู้แทนเครือข่ายปฏิบัติการทางประชาสังคมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน เป็นผู้นำเสนอในวันที่ 18 กรกฎาคม 2548

ในส่วนของรายงานฉบับที่ 1 เป็นการรวบรวมภาพรวมของการปฏิบัติงานของรัฐบาลไทยต่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง โดยความร่วมมือของคณะกรรมการชุดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิด้านดังกล่าว และเรียบเรียง จัดแปลเป็นเอกสารสำหรับนำเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ โดยเจตนาเพื่อสานสร้างสถานะแห่งสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองในสังคมไทยอย่างแท้จริง

ในโอกาสที่คณะกรรมการฯ จัดงานวันครบรอบ 5 ปี และการสัมมนาแบบมีส่วนร่วมเรื่อง “การเมือง : เรื่องของใคร?” ในวันที่ 13 กรกฎาคม 2549 จึงเห็นควรให้จัดแปลและเรียบเรียงรายงานดังกล่าวเพื่อใช้เผยแพร่ต่อสาธารณชน อันจะเป็นประโยชน์ในการ “ร่วมกันตรวจสอบ” กลไกการคุ้มครอง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยต่อไป

รายงานการประเมินผลการปฏิบัติของไทย
ตามพันธกรณีการเข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศ
ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรกฎาคม 2548

บทสรุป

รายงานการประเมินผลการปฏิบัติของไทยตามพันธกรณี การเข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

พันธกรณีของประเทศไทยในการปฏิบัติตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเกือบทั้งหมดปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หลังจากที่มีรัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ได้ไม่นาน ก็ได้มีการออกกฎหมายจัดตั้งกลไกในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของขั้นพื้นฐานของประชาชนมากขึ้น ภาคประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งขึ้นในการปกป้องสิทธิของตนเอง ภาครัฐและประชาชนตื่นตัวและรับรู้ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพมากขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าบรรยากาศโดยทั่วไปเอื้อต่อการสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นในประเทศไทย

อย่างไรก็ดี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้ประเมินการปฏิบัติตามพันธกรณีหลักที่ปรากฏในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และประเด็นที่มีความห่วงใยในสิทธิและสถานการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมาแล้ว เห็นว่า ยังมี “ช่องว่าง” ระหว่างสิ่งที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในหลายด้าน ได้แก่

1. ยังมีได้มีการออกกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ และยังมีกฎหมายที่ล้ำสมัยและขัดกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่มีได้แก้ไขให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศ รวมถึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ทั้งนี้ กฎหมายใหม่ที่บังคับใช้ต้องมีการประกันว่าจะไม่ไปลดทอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

2. ปัญหาในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในหลายส่วนของระบบราชการ ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีการใช้กำลังและอาวุธที่เกินกว่าเหตุหลายครั้งโดยไม่คำนึงถึงการเคารพสิทธิมนุษยชน และไม่มี การนำผู้รับผิดชอบมาลงโทษ ซึ่งจะนำไปสู่วัฒนธรรมการไม่ต้องรับผิด (culture of impunity)

3. นโยบายและโครงการสาธารณะของรัฐบาลมักให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคง มากกว่าการเคารพสิทธิมนุษยชน ทั้งที่เป็นเรื่องที่มีผลต่อกัน ทำให้กระบวนการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังจากประชาชนท้องถิ่นผู้ได้รับผลกระทบ

4. ยังมีกลุ่มคนที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดในประเทศไทย เนื่องจากสถานะหรือสภาพทำให้ถูกเลือกปฏิบัติซ้ำซ้อน หรือถูกละเมิดสิทธิบ่อยครั้ง ซึ่งรัฐบาลควรมีนโยบายและให้ความสนใจเป็นพิเศษเพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของกลุ่มคนเหล่านี้

กสม. เห็นว่าการที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐปฏิเสธคำท้วงติง คำวิจารณ์เรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชนนั้น ทำให้ไม่สามารถรับทราบสาเหตุแห่งปัญหาที่แท้จริงได้ และในภาวะ ดังกล่าว ย่อมไม่นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน รวมถึงการชดเชยค่าเสียหาย และการให้ความยุติธรรมแก่เหยื่อผู้ได้รับผลกระทบ กสม. กังวลอย่างยิ่งว่า มีกรณีจำนวนมากที่ผู้นำชุมชนหรือผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน รวมถึงสื่อมวลชนถูกคุกคาม ข่มขู่ จับกุม โดยผลการ บังคับสูญหาย และสังหาร

ดังนั้น การที่ไทยจะสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีที่ปรากฏในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ในอนาคตนั้น ควรดำเนินมาตรการต่อไปนี้

- เร่งให้มีกระบวนการในการร่างหรือแก้ไขกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นภาคี โดยเฉพาะในเรื่องการห้ามการเลือกปฏิบัติ การห้ามการทารุณกรรมการจัดทำประชาพิจารณ์ และสิทธิของชุมชนท้องถิ่นในการเข้าร่วมกิจการของรัฐ ได้แก่ การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น
- ให้พิจารณาปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง โดยให้มีการปรับปรุงแผนฉบับที่ 1 โดยนำพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และข้อพิจารณาของคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนต่อประเทศไทยมาบรรจุไว้ในแผนด้วย
- ให้มีนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับหน่วยงานระดับปฏิบัติในการเคารพมาตรฐานสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นที่ยอมรับของสากล เพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนซ้ำขึ้นอีก โดยเฉพาะเรื่องการใช้กำลังและอาวุธโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- รมรณรงค์เรื่องสิทธิมนุษยชนศึกษาและการสร้างความตระหนักในการเคารพสิทธิมนุษยชน ให้เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในโรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ชุมชนรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม
- ให้มีการจัดตั้งกลไกในระดับชาติที่มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งทรัพยากรที่พอเพียง เพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับปฏิบัติตามพันธกรณี เฝ้าระวัง และเสนอแนวทางแก้ไข ปัญหา เพื่อให้การปฏิบัติที่สอดคล้องกับพันธกรณีของไทย และเป็นแกนกลางในการจัดทำรายงานการปฏิบัติตามพันธกรณีครั้งต่อๆ ไป โดยให้ทุกฝ่าย โดยเฉพาะภาคประชาสังคม ได้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

บทนำ

ประเทศไทยเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2539 โดยมีการทำถ้อยแถลงตีความไว้เกี่ยวกับ ข้อ 2 วรรค 1 เรื่องการตีความเกี่ยวกับ “สิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง” ข้อ 6 วรรค 5 เรื่องกฎหมายภายในและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ข้อ 9 วรรค 3 เรื่องกฎหมายภายในและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับระยะเวลาในการกักขังผู้ที่ถูกจับกุมด้วย ข้อหากระทำความผิดทางอาญา และข้อ 20 วรรค 1 เรื่องความหมายเกี่ยวกับ “สงคราม”

ตามพันธกรณีข้อ 40 ประเทศไทยรับจะเสนอรายงานภายในปีแรกหลังจากที่กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมีผลใช้บังคับกับประเทศไทย โดยรายงานฉบับแรกจะกล่าวถึงมาตรการที่ได้ดำเนินการ เพื่อให้สิทธิที่ได้รับรองไว้ในกติกาดังกล่าวเป็นผลจริง และความก้าวหน้าเกี่ยวกับการได้รับสิทธิต่างๆ รวมทั้งปัจจัยและอุปสรรคที่มีผลต่อการปฏิบัติตามพันธกรณี ทั้งนี้ ประเทศไทยมีกำหนดที่จะเสนอรายงานฉบับแรกเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2541 แต่ได้เสนอรายงานต่อสหประชาชาติเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2547

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ตั้งขึ้นตามมาตรา 199 และ 200 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีสถานะเป็นหน่วยงานอิสระ มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมถึงการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี โดยได้มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติคณะแรก เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2544

ในการดำเนินการเกือบ 4 ปีที่ผ่านมา กสม. ได้รับข้อร้องเรียนกว่า 2,000 เรื่อง โดยได้แบ่งเรื่องร้องเรียนเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ปัญหา ด้านสังคม (เช่น ชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์ สิทธิในที่อยู่อาศัย แรงงาน การศึกษา การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม) การละเมิดสิทธิเกี่ยวกับฐานทรัพยากร และการละเมิด สิทธิในรูปแบบอื่นๆ

ดังนั้น รายงานฉบับนี้เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ซึ่งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ และสอดคล้องกับหน้าที่ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามที่ปรากฏใน “หลักการ ปารีส” ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสากล วัตถุประสงค์หลักของรายงานคือการประเมินระดับ ของการปฏิบัติตามพันธกรณีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทาง การเมือง โดยแสดงถึงความก้าวหน้าและอุปสรรคปัญหา เพื่อให้รัฐบาลสามารถนำไป พัฒนาการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนให้เป็นผลในประเทศ ต่อไป

การประเมินผลอยู่บนฐานของข้อมูลซึ่ง กสม. ได้รับจากกรณีร้องเรียนต่างๆ กระบวน การสืบสวนสอบสวนเรื่องร้องเรียน การปฏิบัติงานในพื้นที่ การศึกษาวิจัย การจัด เวทีสาธารณะในเรื่องต่างๆ การจัดทำรายงานประจำปี การปฏิบัติงานของคณะอนุกรรมการ ชุดต่างๆ รวมทั้งข้อมูลที่ได้รับจากเครือข่ายภาคีทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ตอนที่ 1 ถ้อยแถลงตีความและกระบวนการจัดทำรายงาน

ก. ถ้อยแถลงตีความ

ในการเข้าเป็นภาคี ประเทศไทยได้จัดทำถ้อยแถลงตีความเกี่ยวกับข้อ 6 วรรค 5 เรื่องการห้ามการลงโทษประหารชีวิตผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ว่า ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 กำหนดว่า เด็กอายุเกินกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีไม่ต้องรับโทษ หากกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด และมาตรา 75 กำหนดว่า เด็กอายุเกินกว่าสิบสี่ปีแต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี ให้ศาลพิจารณาว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ เมื่อกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด โดยคำนึงถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่บังเกี่ยวกับเด็กผู้นั้น นอกจากนี้ หากผู้กระทำความผิดอายุเกินกว่าสิบเจ็ดปี แต่ยังไม่เกินยี่สิบปี ถ้าศาลเห็นสมควร จะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้ รวมถึงโทษประหารชีวิต ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ตามกฎหมายไทยยังคงสามารถลงโทษประหารชีวิตบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปีได้ แม้ว่าศาลจะสามารถใช้ดุลพินิจตามมาตรา 75 ได้ก็ตาม ซึ่งรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ได้คัดค้าน และเห็นว่าเป็นการตั้งข้อสงวน และขัดต่อหลักการสำคัญ (object and purpose) ของกติการะหว่างประเทศ ซึ่งได้วางมาตรฐานขั้นต่ำในการคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิต

นอกจากนี้ รัฐบาลได้ทำถ้อยแถลงตีความเกี่ยวกับข้อ 9 วรรค 3 เรื่องระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ถูกจับกุม และการนำตัวผู้ต้องหาเข้าสู่การพิจารณาคดีโดยพลัน โดยให้อำนาจพนักงานสอบสวนควบคุมตัวผู้ต้องหาก่อนนำตัวไปศาลได้ 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับเดินทางถึงที่ทำการพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และสามารถขยายเวลาการควบคุมตัวได้ไม่เกิน 7 วัน จากนั้นต้องนำตัวมาขออนุญาตศาลเพื่อฝากขังต่อไป

ข้อเสนอแนะของ กสม.

กสม. เห็นว่าถ้อยแถลงดังกล่าวขัดต่อหลักการที่ปรากฏในข้อ 4 วรรค 2 ของกติกา ระหว่างประเทศ ซึ่งห้ามการเลี้ยงการปฏิบัติตามข้อ 6 ในการห้ามการลงโทษประหารชีวิตบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี อย่างไรก็ดี โดยที่ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ในเรื่องดังกล่าวให้สอดคล้องกับพันธกรณีแล้วเมื่อ พ.ศ. 2546 รัฐบาลควรที่จะดำเนินการถอนถ้อยแถลงดังกล่าวและแจ้งให้รัฐภาคีอื่นทราบต่อไป

โดยที่มาตรา 237 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดว่าในคดีอาญา การจับกุมและคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือผู้นั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับได้โดยไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ต้องถูกนำตัวไปศาลภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อศาลพิจารณาว่ามีเหตุที่จะขังผู้ถูกจับไว้ตามกฎหมายหรือไม่ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ สามารถควบคุมตัวผู้ถูกจับกุมได้เพียง 48 ชั่วโมง เว้นแต่ศาลพิจารณาว่ามีเหตุสมควร ดังนั้น ถ้อยแถลงตีความดังกล่าวจึงไม่เป็นปัจจุบัน ซึ่งรัฐบาลควรแจ้งให้รัฐภาคีอื่นได้ทราบ และแก้ไขหรือถอนถ้อยแถลงตีความในเรื่องดังกล่าว

กสม. เห็นว่า รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรติดตามพัฒนาการในประเทศ อย่างใกล้ชิด และแจ้งเรื่องดังกล่าวให้รัฐภาคีอื่นทราบโดยพลัน

ข. กระบวนการจัดทำรายงาน

การจัดทำรายงาน มิใช่เป็นเพียงการปฏิบัติตามพันธกรณีเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม เพื่อให้เข้าใจสภาพการณ์สิทธิมนุษยชน ทั้งในเรื่องของความก้าวหน้าและอุปสรรคในการปฏิบัติตามพันธกรณี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการ

การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาสังคม ซึ่งกระบวนการทำงานแบบเปิดจะช่วยสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างกัน และช่วยพัฒนาการปฏิบัติตามพันธกรณี ทำให้รายงานมีความสมดุลและครบถ้วนมากขึ้น

รายงานฉบับแรกของไทยซึ่งจะเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนตามพันธกรณีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เลขกำหนดกว่า 5 ปี ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ บุคลากร และภาษา อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายอย่างมากได้สะท้อนว่า รัฐบาลขาดความจริงจังที่จะสนับสนุนทรัพยากรให้การปฏิบัติตามพันธกรณีในการจัดทำรายงานเป็นไปตามเวลาที่กำหนด ทำให้กระบวนการจัดทำรายงานขาดประสิทธิภาพและไม่มีความต่อเนื่อง ที่สำคัญ การจัดทำรายงานจำกัดอยู่เฉพาะในแวดวงคนกลุ่มเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ แม้จะเป็นความพยายามที่น่าชมเชย แต่การขาดการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ทำให้การประเมินสถานการณ์ ปัญหา และอุปสรรคขาดความครอบคลุม ข้อมูลไม่พอเพียง โดยเฉพาะจากมุมมองของภาคประชาชน ในขณะเดียวกัน ผู้บริหาร โดยเฉพาะในรัฐบาล ก็ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในกระบวนการจัดทำรายงานตั้งแต่เริ่มต้น ทำให้ขาดความทุ่มเทรับผิดชอบที่ควรเกิดขึ้นในระหว่างการจัดทำรายงาน

ข้อเสนอแนะของ กสม.

สหประชาชาติควรสนับสนุนรัฐบาลไทยในการจัดทำรายงาน เช่น การพัฒนาบุคลากร และขอให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีกระบวนการจัดทำรายงานในอนาคตที่เปิดกว้าง ให้ภาคประชาสังคมได้มีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย และเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามพันธกรณีหลัก

ตามระบบกฎหมายไทย พันธกรณีระหว่างประเทศที่ปรากฏในสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนไม่สามารถใช้ได้โดยตรงในกระบวนการศาล นอกจากจะมีการออกกฎหมายภายในรองรับพันธกรณีดังกล่าว ในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาใด ในทางปฏิบัติหากมีกฎหมายภายในไม่สอดคล้อง รัฐบาลจะแก้ไขกฎหมายนั้นๆ หรือตั้งข้อสงวน หรือจัดทำถ้อยแถลงตีความเมื่อเข้าเป็นภาคีไว้ ดังนั้น การให้พันธกรณีระหว่างประเทศมีผลต่อการปฏิบัติในประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรัฐสภา จะต้องดำเนินการเชิงรุกในการออกกฎหมายรองรับพันธกรณีเหล่านั้น ซึ่งปัจจุบัน กสม. เห็นว่า ยังมีกฎหมายจำนวนน้อยที่บัญญัติตาม วัตถุประสงค์ดังกล่าว และที่สำคัญ ควรมีการให้ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน อบรมเพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องดังกล่าวแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

ก. สิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง

จากการสืบสวนข้อร้องเรียนและการศึกษา กสม. พบว่า ช่องว่างในด้านต่างๆ ระหว่างเมืองและชนบทขยายกว้าง โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ รายได้ และโอกาสในการพัฒนา ซึ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาที่มีนัยด้านสิทธิมนุษยชน เช่น แรงงานย้ายถิ่นฐาน โสเภณี ภาวะเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การโต้แย้งเรื่องสิทธิที่ดิน ป่าไม้ ประชาชนในชนบทขาดปัจจัยพื้นฐาน และถูกกลืนรอนความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะดำรงชีวิตอย่างพึ่งพาตนเองได้ การพัฒนาชุมชน และการเลือกวิถีชีวิตของตนเอง

กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมักนำไปสู่การละเมิดสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง หรือในทางกลับกัน เช่น ในกรณีต่างๆ ที่ประชาชนในชนบทและทรัพยากรท้องถิ่นได้รับผลกระทบจากโครงการต่างๆ

ภาครัฐและเอกชน ซึ่งนำไปสู่ความรุนแรงในการแก้ปัญหา กสม. พบว่า ในหลายกรณี สิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร และสิทธิ ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองในการมีส่วนร่วมใน กิจการของรัฐมักถูกละเลย มีบริษัทเอกชนใช้สิทธิพลในการหลีกเลี่ยงกฎหมาย หลบเลี่ยง การตรวจสอบจากภาครัฐ และข่มขู่ชีวิตของผู้นำชุมชนดังปรากฏรายละเอียดในส่วนที่ 3 เกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพในการชุมนุมโดยสันติและโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

ข้อเสนอแนะของ กสม.

กสม. ขอให้รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาโดยมีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง และเคารพเสรีภาพของประชาชนในกรที่จะเลือกวิถีในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม และขอให้รัฐบาลดำเนินการที่จำเป็นโดยทันที โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการออก กฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำประชาพิจารณ์ และให้ประชาชนได้มีส่วน ร่วมอย่างแท้จริงในนโยบายและโครงการที่มีผลกระทบต่อชีวิตและชุมชน รวมทั้ง ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น

ข. การไม่เลือกปฏิบัติ

ข้อ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และ มาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดเรื่องการห้ามการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความ แตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะ ทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา หรือความคิดเห็นทางการเมือง ใดๆก็ดี กสม. รับทราบถึงข้อพิจารณาของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาสิทธิเด็ก เมื่อ พ.ศ. 2541 ว่า ไทยยังไม่ได้ดำเนินการตามหลักการดังกล่าวอย่างจริงจัง เช่น กับ กลุ่มเด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อย จึงขอให้รัฐบาลได้ดำเนินการตามหลักการไม่เลือกปฏิบัติทั้ง ในกระบวนการกำหนดนโยบายและตัดสินใจ รวมทั้งการพิจารณากฎหมาย การบริหาร

หรือการพิจารณาของศาล นอกจากนี้ กสม. ตั้งข้อสังเกตด้วยว่า รัฐบาลไทยยังคงขอสงวนข้อ 7 และข้อ 22 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในการคุ้มครองสิทธิการได้สัญชาติ และสถานะของเด็กผู้ลี้ภัย รวมทั้งข้อสงวนเรื่องสิทธิในครอบครัวและการสมรส และการพิจารณาตีความและบังคับใช้ข้อบทของอนุสัญญาในอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว กสม. มีความกังวลว่า ยังมีกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเลือกปฏิบัติในประเทศไทย ทั้งโดยกฎหมายและการปฏิบัติจริง ดังนี้

● ชนกลุ่มน้อยและสิทธิในการได้รับสัญชาติ

กสม. ตระหนักถึงความพยายามของรัฐบาลในการแก้ปัญหาบุคคลไร้รัฐ รวมทั้งการให้สิทธิต่างๆ โดยเฉพาะการให้การศึกษาแก่เด็กที่ไร้รัฐหรือไม่มีเอกสารแสดงตนอย่างไรก็ดี กสม. มีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาบุคคลไร้สัญชาติที่มีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มชนบนพื้นที่สูงและกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น กรณีการถอนสัญชาติที่ อ. แม่อาย จ. เชียงใหม่ จำนวน 1,243 คน ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 นอกจากนี้ กสม. ยังได้รับเรื่องราวร้องเรียนจากบุคคลที่ไม่ได้รับสัญชาติ ถึงการถูกเลือกปฏิบัติและถูกจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานในเรื่องต่างๆ ซึ่งรวมถึงสิทธิในการรักษาพยาบาลและการได้รับการศึกษา เด็กไร้สัญชาติซึ่งจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สามารถเข้าเรียนในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นได้ รวมถึงสิทธิในการเดินทางโยกย้ายถิ่นฐาน

กสม. เห็นว่าปัญหาการเลือกปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยที่เกี่ยวกับชาวเขา ยังมีเรื่องมายาคติของสังคมเกี่ยวกับยาเสพติด และการตัดไม้ทำลายป่า รัฐบาลประกาศใช้แผนพัฒนาเขตพื้นที่สูงเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2532 และบังคับย้ายถิ่นฐานลงพื้นที่ราบเพื่อป้องกันปัญหาการปลูกพืชเสพติดและการตัดไม้ทำลายป่า แต่ด้วยปัญหาด้านภาษาในการ

ติดต่อสื่อสารและการขาดสถานะทางกฎหมาย ทำให้ชาวพื้นเมืองที่ราบสูงไม่สามารถปรับการดำเนินชีวิตได้ และยังมีปัญหาเรื่องบริการสาธารณสุขในพื้นที่ห่างไกล อนามัยเจริญพันธุ์ ผู้หญิงและเด็กเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงเพื่อการค้าประเวณี

ข้อเสนอแนะของ กสม.

กสม. ขอให้รัฐบาลเร่งกระบวนการและพิจารณามาตรการในการให้สัญชาติแก่ชนบนพื้นที่สูงและกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีสิทธิจะได้รับสัญชาติไทย โดยเฉพาะเด็กที่เกิดในประเทศไทย และการประกันสิทธิที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐในช่วงที่กำลังรอการได้สัญชาติ

● สตรี

รัฐบาลไทยยังตั้งข้อสงวนของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ข้อ 16 เรื่อง ความเท่าเทียมกันในชีวิตครอบครัวและการสมรส และข้อ 29 เรื่องการตีความและบังคับใช้ โดย กสม. ตั้งข้อสังเกตว่าคณะกรรมการประจำอนุสัญญาดังกล่าวได้ กล่าวถึงอุปสรรคต่างๆ ในการปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐบาลไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กสม. มีความกังวลเกี่ยวกับเรื่องความรุนแรงในครอบครัว และการข่มขืนของคู่สมรส (marital rape) ซึ่งไม่ถือเป็นความผิดตามกฎหมาย และคณะกรรมการประจำอนุสัญญาได้ขอให้รัฐบาลไทยได้ ออกกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการความรุนแรงต่อสตรี

กสม. เห็นว่าเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และเจ้าหน้าที่ของรัฐมักมองว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว ทำให้ไม่มีการลงโทษผู้กระทำผิด และเหยื่อไม่ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสม ซึ่งส่วนหนึ่งสืบเนื่องจากค่านิยมในสังคม และสื่อก็มีบทบาทที่ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในเรื่องนี้ นอกจากนี้ กสม. มีข้อสังเกตเรื่องจำนวนสตรีที่มีบทบาทในด้านการเมืองค่อนข้างน้อย

ข้อเสนอแนะของ กสม.

รัฐบาลควรกำหนดเป็นนโยบาย แผนงาน หรือกฎหมายหากจำเป็นในการแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและเหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อเผชิญปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อกวได้รับบริการคุ้มครองและฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวและผลประโยชน์สูงสุดของเด็กด้วย

รัฐบาลควรแก้ไขกฎหมายครอบครัวที่ไม่เป็นธรรมต่อสตรี ในเรื่องสิทธิในการหย่า และการยกเลิก การหย่า โดยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลในเรื่องความเท่าเทียมกัน

ขอให้รัฐบาลสนับสนุนให้สตรีได้มีบทบาทมากขึ้นในทุกกระดับ และประกันว่าสิทธิสตรีในชนบทและกลุ่มด้อยโอกาสจะได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจของรัฐ

● ผู้ป่วย HIV/AIDS

สหประชาชาติได้กำหนดแนวทางในการคุ้มครองสิทธิของผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจาก HIV/AIDS โดยเฉพาะในด้านสาธารณสุขกับสิทธิมนุษยชน โดยได้กำหนดว่ารัฐควรมีกฎหมายภายในและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันการเลือกปฏิบัติทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งรัฐธรรมนูญก็ได้ประกันสิทธิที่เท่าเทียมกันในการได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานไว้เช่นเดียวกัน

กสม. รับทราบถึงแผนแห่งชาติของรัฐในการคุ้มครองผู้ป่วย HIV/AIDS แต่เห็นว่ายังไม่มีกฎหมายที่จะบังคับใช้เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก HIV/AIDS จากการถูกเลือกปฏิบัติ ทำให้เกิดการละเมิดทั้งในภาครัฐและเอกชนบ่อยครั้ง เช่น การไม่สามารถได้รับโอกาสในการจ้างงานอย่างเท่าเทียมกัน การบริการสาธารณสุข และสวัสดิการต่างๆ บางครั้งถูกกีดกันจากครอบครัว เพื่อนฝูง และสังคม รวมทั้งการถูก

ละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนตัว เมื่อมีการบังคับตรวจสอบสุขภาพในการรับสมัครเข้าทำงาน และหลายกรณี มีลูกจ้างถูกไล่ออกเมื่อพบว่ามีการติดเชื้อ HIV/AIDS

ข้อเสนอแนะของ กสม.

กสม. ขอให้รัฐบาลพิจารณาความเหมาะสมที่จะมีกฎหมายคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจาก HIV/AIDS ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและมาตรฐานระหว่างประเทศ และประกันว่ากลุ่มบุคคลดังกล่าวจะสามารถเข้าถึงการบริการสาธารณสุขและสวัสดิการของรัฐได้อย่างเท่าเทียม และให้มีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องเพื่อขจัดอคติและการเลือกปฏิบัติต่อผู้ป่วย

● ผู้ลี้ภัย ผู้พลัดถิ่น และผู้แสวงหาที่พักพิง

กสม. ตระหนักถึงความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่รัฐบาลไทยให้แก่ผู้พลัดถิ่นซึ่งหนีภัยการสู้รบจากประเทศเพื่อนบ้านมาหลายทศวรรษ แม้ว่าจะมีได้เป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสถานะผู้ลี้ภัยและตราสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี กสม. ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อคิดเห็นของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กว่า ประเทศไทยยังไม่มีกรอบกฎหมายที่ชัดเจนในการคุ้มครองเด็กที่ไม่มีบิดามารดา ผู้ปกครอง ที่แสวงหาที่พักพิงเพื่อความปลอดภัย บริการสาธารณสุข การศึกษา รวมทั้งเด็กที่ถูกกักตัวอยู่ที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

กสม. เห็นว่า พระราชบัญญัติคนเข้าเมืองที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่ได้อนุญาตให้บุคคลสามารถพักพิงชั่วคราวได้ด้วยเหตุผลด้านมนุษยธรรม แต่มุ่งใช้ในเรื่องการเข้าเมืองผิดกฎหมาย

ข้อเสนอแนะของ กสม.

กสม. เห็นว่า ควรมีการกระบวนการในการกำหนดสถานะผู้ลี้ภัยให้มีความเป็นเอกภาพ เป็นระบบ คงเส้นคงวา และสอดคล้องกับหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศ

ในการห้ามผลักดันผู้หนีภัยการสู้รบหากชีวิตหรือเสรีภาพของบุคคลเหล่านั้นจะได้รับผลกระทบ (non-refoulement) และพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนและมนุษยธรรมที่ไทยเป็นภาคี

กสม. สนับสนุนให้รัฐบาลทบทวนกฎหมายและแนวปฏิบัติที่ดำเนินการอยู่ว่าได้ประกันสิทธิขั้นพื้นฐานตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและสนธิสัญญาอื่นๆ ที่เป็นภาคีหรือไม่ เพียงใด เช่น สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ สิทธิในการจดทะเบียนเกิดและได้รับสัญชาติ รวมทั้งการพิจารณาอย่างจริงจังในการเข้าเป็นภาคีสัญญาด้านผู้ลี้ภัยที่เกี่ยวข้อง

● แรงงานย้ายถิ่นฐาน

ประเทศไทยได้รับแรงงานย้ายถิ่นฐานต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ทั้งที่เข้าเมืองถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อเข้ามาทำงานในภาคต่างๆ ทั้งการประมง ทอผ้า งานบ้าน งานก่อสร้าง โรงแรม ภัตตาคาร เกษตรกรรม กสม. เห็นว่านโยบายของรัฐบาลในการลงทะเบียนแรงงานต่างชาติ สามารถป้องกันการที่นายจ้างจะแสวงหาประโยชน์จากแรงงานได้ และให้แรงงานสามารถได้รับสิทธิและสวัสดิการขั้นพื้นฐาน ซึ่งปัจจุบันปรากฏว่ามีจำนวนกว่า 1.2 ล้านคน อย่างไรก็ตาม แรงงานที่ลงทะเบียนแล้ว ยังคงไม่ได้รับสิทธิในการจัดตั้งสหภาพ และไม่สามารถเปลี่ยนนายจ้างได้ ในขณะที่เดียวกัน นายจ้างมักยึดใบลงทะเบียนและใบอนุญาตในการทำงานเพื่อใช้ต่อรองกับแรงงานต่างชาติ ซึ่งคนเหล่านี้ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากแรงงานจังหวัดได้ เพราะปัญหาในด้านภาษา เมื่อมีปัญหาทักกับนายจ้าง

สำหรับแรงงานที่เข้าเมืองผิดกฎหมายและไม่ได้ลงทะเบียน ยิ่งเสี่ยงต่อการถูกละเมิดและเลือกปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ จากนายจ้าง นับตั้งแต่การได้รับค่าแรงต่ำกว่าที่กำหนด

โดยไม่ได้รับสิทธิหรือสวัสดิการใดๆ การใช้ให้ทำงานเยี่ยงทาส ในสภาพการทำงานที่เลวร้ายและเสี่ยงอันตราย โดยที่ไม่สามารถขอความคุ้มครองใดๆ จากรัฐได้ เนื่องจากสถานะที่ผิดกฎหมาย กสม. ได้รับรายงานเกี่ยวกับแรงงานต่างชาติที่ถูกทารุณ และสังหารไม่ว่าจากนายจ้าง หรือกระบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติ

สตรีที่เป็นแรงงานข้ามชาติ มักถูกใช้ให้ทำงานที่เห็นว่าเป็นของผู้หญิงและงานที่ไม่ใช้ทักษะ เช่น งานบ้าน ร้านอาหาร สถานบันเทิง และเสี่ยงต่อการถูกละเมิดในเรื่องค่าจ้าง การละเมิดทางเพศ การละเมิดทางด้านร่างกายหรือจิตใจ สตรีแรงงานข้ามชาติมักได้รับค่าจ้างที่ต่ำกว่าชาย สตรีที่ตั้งครรภ์ก็ถูกให้ออกจากงาน และ กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียน กรณีสตรีแรงงานต่างชาติคลอดลูกที่โรงพยาบาลและถูกจับไปกักกันที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อรอการส่งกลับ โดยไม่คำนึงถึงสุขภาพของแม่และเด็ก

ในช่วงเกิดเหตุการณ์สึนามิ เมื่อปลายปี พ.ศ. 2547 ปรากฏว่าแรงงานต่างชาติเป็นกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงที่สุด มีผู้เสียชีวิต สูญหาย บาดเจ็บ และสูญเสียทรัพย์สินจำนวนมาก กสม. พบว่า แรงงานต่างชาติที่บัตรประจำตัวสูญหายหรือเป็นผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายจะไม่ได้รับการช่วยเหลือเท่าเทียมกับคนไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ ยิ่งไปกว่านั้น หลายคน que เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายถูกส่งกลับประเทศ โดยไม่ทราบชะตากรรมของญาติพี่น้องที่สูญหายจากเหตุการณ์ ซึ่งขัดกับหลักพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนและมนุษยธรรมว่า ความช่วยเหลือควรได้รับโดยความจำเป็นอย่างไม่เลือกปฏิบัติเนื่องด้วยเหตุแห่งสัญชาติ ต้นกำเนิดทางสังคม หรือสถานะของผู้รับความช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะของ กสม.

กสม. ขอให้รัฐบาลพิจารณาอย่างจริงจังถึงความเป็นไปได้ในการเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานย้ายถิ่นฐานและสมาชิกของครอบครัว และเคารพ

พันธกรณีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองว่า ทุกคนในรัฐควรได้รับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน ในระยะสั้นรัฐบาลควรดำเนินการอย่างจริงจังในการบังคับใช้กฎหมายกับนายจ้างที่เอาเปรียบแรงงานย้ายถิ่นฐานรวมทั้งจัดตั้งกลไกที่ให้แรงงานต่างชาติสามารถร้องเรียนนายจ้างได้เมื่อถูกละเมิดหรือแสวงหาประโยชน์โดยไม่กระทบต่อการอนุญาตในการจ้างงานหรือการพำนักในประเทศ

ก. สิทธิในการมีชีวิต

● โทษประหารชีวิต

เป็นที่น่าเสียใจการลดลงโทษประหารชีวิตที่เคยดำเนินการกว่า 9 ปีได้สิ้นสุดลง และกสม. มีความกังวลที่บุคคลที่ต้องโทษประหารชีวิตมีจำนวนมากขึ้น แม้ กสม. ตระหนักดีว่าข้อ 6 วรรค 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองจะไม่ได้กำหนดให้รัฐภาคียกเลิกโทษประหารชีวิต แต่ก็กำหนดให้ใช้เฉพาะกรณีที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์เท่านั้น จึงทำให้การลงโทษประหารชีวิตของไทยในกรณีเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น มีปัญหาว่าสอดคล้องกับพันธกรณีดังกล่าวหรือไม่

นอกจากนี้ การที่ กสม. ได้รับข้อร้องเรียนต่างๆ เกี่ยวกับข้อบกพร่องในกระบวนการยุติธรรม นับตั้งแต่การได้พยานหลักฐานโดยมิชอบด้วยกฎหมาย การปฏิเสธสิทธิของผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ การทรมานโดยพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้ยอมรับสารภาพ หรือการแจ้งข้อหาเท็จ ทำให้มีความกังวลว่า การพิจารณาคดีอาจเกิดความผิดพลาดได้ และ กสม. กังวลถึงแนวคิดของกรมราชทัณฑ์ที่จะให้มีการถ่ายถอดการประหารชีวิตเพื่อเป็นการป้องปรามอาชญากรรม ซึ่งถือเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรง และแม้ว่าจะได้มีการยกเลิกแนวคิดดังกล่าวแล้วก็ตาม กสม. ขออย่าว่ากรมราชทัณฑ์ไม่ควรวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าวอีกในอนาคต

ข้อเสนอแนะของ กสม.

กสม. เห็นว่า รัฐบาลควรมีการศึกษาวิจัยโดยสถาบันวิชาการที่เป็นอิสระว่า การลงโทษประหารชีวิตมีผลต่อการยับยั้งอาชญากรรม โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดหรือไม่ เพียงใด และควรพิจารณาทบทวนกฎหมายอาญาที่มีอยู่ว่าสอดคล้องกับข้อ 6 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองหรือไม่

ตอนที่ 3 เรื่องสำคัญที่อยู่ในความกังวลของ กสม.

ก. เสรีภาพในความคิด การแสดงออก และการชุมนุมโดยสันติ

กสม. ได้รับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการข่มขู่สื่อมวลชน ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน ซึ่งนางฮิโนะ จิลานี ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติว่าด้วยผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน ได้รายงานสถานการณ์ของผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนไปแล้วในระหว่างการเดินทางมาประเทศไทยใน พ.ศ.2546 ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนบางคนเป็นเป้าหมายถูกระทำให้สาธารณชนดูถูก เกลียดชัง เมื่อวิพากษ์วิจารณ์นโยบายหรือการดำเนินการที่เห็นว่าไม่ถูกต้องของรัฐบาล ซึ่งขัดกับข้อ 19 และ 26 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

กสม. เห็นว่า กฎหมายใหม่หลายฉบับ มีแนวโน้มที่จะจำกัดหรือลดทอนสิทธิในการชุมนุมอย่างเสรี ซึ่งได้รับการประกันในข้อ 21 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยให้คำจำกัดความไว้อย่างกว้าง เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ได้ใช้ดุลพินิจเอง เช่น ร่างแก้ไขพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกำหนดโทษเกี่ยวกับการก่อการร้าย โดยให้คำจำกัดความของคำว่า “การก่อการร้าย” ไว้อย่างกว้างหรือร่างพระราชบัญญัติทางหลวง ซึ่งห้ามการชุมนุมสาธารณะที่เป็นการกีดขวางการจราจรบนทางหลวง ซึ่งที่ผ่านมา กสม. พบว่า หน่วยงานของรัฐจะมักมีความเห็นว่าการชุมนุมขัดกับความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ

นอกจากนี้ กสม. ได้ตรวจสอบกรณีที่เจ้าหน้าที่ใช้กำลังสลายการชุมนุม เช่น กรณีที่ ก๊อชไทย-มาเลเซีย และที่ตากใบ ซึ่งพบว่าเจ้าหน้าที่ใช้กำลังเกินกว่าเหตุ ส่งผลให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตอย่างไม่ควรจะเป็น และแม้ว่าจะมีคณะกรรมการอิสระในการตรวจสอบกรณีดังกล่าว แต่ไม่ปรากฏว่ามีการลงโทษผู้ที่รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ตามกฎหมาย

ยิ่งไปกว่านั้น กสม. กังวลอย่างยิ่งต่อการสังหารหรือการหายสาบสูญของผู้นำชุมชน 19 ราย เช่น กรณีนายเจริญ วัฒนอักษร นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและผู้นำชุมชนที่ต่อต้านการที่ผู้มีอิทธิพลพยายามบุกรุกที่ดินของชุมชน กรณีนายสมชาย นีละไพจิตร นักกฎหมายสิทธิมนุษยชนซึ่งช่วยเหลือชาวมุสลิมในภาคใต้ที่ถูกกล่าวหาจากเจ้าหน้าที่ความมั่นคงอย่างไม่เป็นธรรม และหายสาบสูญไป กรณีล่าสุดคือพระสุพจน์ สุวโจ พระนักอนุรักษ์ธรรมชาติภาคเหนือซึ่งถูกฆาตกรรมเพราะปัญหาการบุกรุกป่าและการแย่งชิงที่ดินของผู้มีอิทธิพลซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจมักจะดำเนินการกับคดีเหล่านี้เช่นคดีอาญาทั่วไป หรือเป็นเรื่องความขัดแย้งส่วนบุคคล จนปัจจุบันก็ยังไม่สามารถสอบสวนนำตัวผู้อยู่เบื้องหลังมาดำเนินการได้ และจับกุมได้เพียงผู้กระทำผิดส่วนน้อยและกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีในศาล

ข้อเสนอแนะของ กสม.

กสม. ขอให้หน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญกับการดำเนินคดีเกี่ยวกับผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน และให้มีกลไกในการสืบสวนสอบสวนคดีเหล่านี้ด้วยความรวดเร็ว

กสม. ขอให้รัฐบาลเคารพสิทธิของประชาชนในการชุมนุมโดยสันติ และการจำกัดสิทธิดังกล่าวขอให้เป็นวิธีการสุดท้าย ทั้งนี้ รัฐบาลจำเป็นที่จะต้องกำหนดแนวทางที่ชัดเจนสำหรับเจ้าหน้าที่ในการใช้กำลังและอาวุธอย่างเคร่งครัด เป็นไปตามหลักความจำเป็นและได้สัดส่วนตามที่กำหนดในแนวทางพื้นฐานของสหประชาชาติว่าด้วยการใช้กำลังและอาวุธของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย และให้มีการตั้งกลไกที่เป็นอิสระถาวรในการสอบสวนเมื่อมีการละเมิดแนวทางดังกล่าว

ข. การห้ามการทรมาน และการปฏิบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายฯ

กสม. เป็นกังวลอย่างยิ่งต่อการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย ที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในกลุ่มผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมักใช้วิธีการดังกล่าวอย่างเป็นระบบและยอมรับทั่วไป กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียน ซึ่งสะท้อนว่าการทรมานมีการปฏิบัติอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะในช่วงที่อยู่ในการคุมขังของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูงได้ยอมรับต่อสาธารณชนว่าการกระทำมีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน ซึ่งน่ากังวลว่า จะไม่มีการสอบสวนและนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ ทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมในการไม่ต้องรับโทษในการกระทำผิด

กสม. เห็นว่า แม้ว่าไทยจะยังไม่ได้เป็นภาคีสัญญาว่าด้วยต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี แต่มาตรา 31 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และข้อ 7 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ก็ได้ห้ามการทรมานไว้ อย่างไรก็ตาม ภายใต้อาญาของไทยยังไม่มีการระบุชัดเจนถึงฐานความผิดของการทรมาน ซึ่งทำให้มีความลำบากในการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะของ กสม.

ขอให้รัฐบาลเร่งการพิจารณาการเข้าเป็นภาคีสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และประกันว่า การทรมานใดๆ เป็นการกระทำผิดตามกฎหมายอาญา รวมทั้งให้มีการสอบสวนที่เป็นอิสระเกี่ยวกับข้อร้องเรียนทั้งหมดที่เจ้าหน้าที่กระทำการทรมาน และนำผู้กระทำผิดมาดำเนินการตามกระบวนการของกฎหมาย และชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย นอกจากนี้ ควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเป็นการเฉพาะในเรื่องดังกล่าว รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาและสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหา

ก. การห้ามการปฏิบัติต่อบุคคลเยี่ยงทาสและปัญหาการค้ามนุษย์

กสม. รับทราบข้อสังเกตของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่องปัญหาเด็กที่ให้บริการทางเพศที่มีอัตราที่สูง รวมทั้งการลักลอบค้าและขายเด็ก พร้อมทั้งแนะนำให้รัฐบาลดำเนินมาตรการป้องกัน การสร้างความตระหนัก การติดตามในระดับชุมชน และการฟื้นฟู

กสม. ยินดีที่รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการต่างๆ ในการแก้ปัญหา เช่น การร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการช่วยเหลือสตรีและเด็กที่เป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ รวมถึงการออกกฎหมาย แผนงาน มาตรการต่างๆ และการลงนามในบันทึกความเข้าใจระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในการกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกันในการช่วยเหลือเหยื่อ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ และบันทึกความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม กสม. กังวลต่อปัญหาที่ยังดำรงอยู่โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กไร้รัฐ ซึ่งง่ายต่อการเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติ และไม่สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือของรัฐได้

ข้อเสนอแนะของ กสม.

กสม. ตระหนักดีถึงความซับซ้อนของปัญหา ซึ่งจำเป็นต้องแก้อย่างเป็นองค์รวมทั้งในด้านป้องกัน ปราบปราม ฟื้นฟู การให้การศึกษา การสร้างความตระหนักในหมู่ผู้เกี่ยวข้อง การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงค่านิยม อย่างไรก็ตาม ในมิติสิทธิมนุษยชน มีประเด็นเร่งด่วนที่รัฐอาจต้องรีบดำเนินการ คือ 1) การบังคับใช้กฎหมาย กสม. เห็นว่ามีบุคคลจำนวนมากที่ถูกกลโกงตามพระราชบัญญัติมาตรการว่าด้วยการปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก และไม่มีผู้ใดถูกยึดทรัพย์สินในฐานความผิดดังกล่าวตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งกำหนดให้เรื่องการค้าหญิงและเด็กเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย นอกจากนี้ กสม. ยังได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ในการเรียกเก็บเงินเพื่อแลกกับการช่วยเหลือเหยื่อ 2) การให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่อของการค้ามนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน กสม. เห็นว่า ภายใต้อกฎหมายปัจจุบัน

ต้องใช้เวลาานานกว่าที่เหยื่อจะได้รับค่าชดเชย ดังนั้น รัฐบาลควรพิจารณาดำเนินมาตรการช่วยเหลือและฟื้นฟูเหยื่อในระยะยาวด้วย

นอกจากนี้ ขอให้รัฐบาลเร่งกระบวนการให้สัตยาบันพิธีสารต่อท้ายอนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ เรื่องการป้องกัน การปราบปราม และการลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็ก และพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง การค้าเด็ก เด็กที่ให้บริการทางเพศ และสภาพอนาจารเด็ก

จ. โครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

รัฐบาลได้เห็นชอบโครงการก่อสร้างท่อก๊าซไทย-มาเลเซียใน พ.ศ. 2541 ในจังหวัดสงขลา ซึ่งตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โครงการพัฒนาขนาดใหญ่จะต้องมีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการจัดทำประชาพิจารณ์จากประชาชนที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งในกรณีนี้ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวที่เป็นชุมชนเกษตรกรรมและประมงได้ร้องเรียนต่อ กสม. ว่าได้รับผลกระทบจากโครงการต่อวิถีชีวิตรวมถึงแหล่งอาหารด้วย

กสม. ได้ดำเนินการศึกษา และพบว่ากระบวนการจัดทำประชาพิจารณ์ และการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมีปัญหาในด้านการให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง รวมถึงการประเมินผลกระทบด้านสังคม และสิทธิที่สาธารณชนจะเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง กสม. ได้มี ข้อเสนอแนะไปยังรัฐบาลถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และขอให้ทบทวน แต่ก็ไม่ได้รับการตอบรับ จนนำไปสู่เหตุการณ์ประท้วงในช่วงจะมีการประชุมคณะรัฐมนตรีระหว่างรัฐบาลไทย-มาเลเซีย โดยประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจะยื่นหนังสือต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2545 และเจ้าหน้าที่ได้ใช้กำลังขับไล่ผู้ประท้วง ทำให้เกิดการบาดเจ็บ และมีนักพัฒนาเอกชนถูกจับกุมจำนวน 12 คน

กสม. ได้สอบสวนเหตุการณ์ปะทะดังกล่าว และเห็นว่าเจ้าหน้าที่ใช้กำลังเกินกว่าเหตุ และผู้ที่ถูกจับกุมถูกปฏิบัติสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น การพบทนาย การติดต่อกับญาติ และได้ตั้งข้อหากับผู้ถูกจับกุม ปัจจุบัน โครงการดังกล่าวยังคงดำเนินการต่อไป และมีรายงานว่ามีการบุกกรุกพื้นที่สาธารณะของชาวมุสลิมที่ใช้ร่วมกัน (wakaf) ซึ่งไม่สามารถซื้อขายหรือโอนได้

โครงการดังกล่าวเป็นตัวอย่างที่ดีของโครงการสาธารณะต่างๆ ที่มุ่งเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยขาดการคำนึงถึงผลกระทบทางด้านสังคมและสิทธิของบุคคล รวมถึงชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบ ไม่มีการสื่อสารและให้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามสิทธิที่ได้รับประกันตามรัฐธรรมนูญ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง การที่รัฐบาลมักจะปฏิเสธข้อร้องเรียนของประชาชน นำไปสู่การประท้วงและความขัดแย้งอย่างรุนแรง และก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น การขับไล่การประชุมโดยสันติโดยใช้กำลัง การจับกุมตามอำเภอใจ การข่มขู่เอาชีวิต

ข้อเสนอแนะของ กสม.

กสม. ขอให้รัฐบาลจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้บาดเจ็บและสูญเสียทรัพย์สินจากการปะทะในวันที่ 20 ธันวาคม 2545 รวมทั้งการจ่ายค่าชดเชยที่เหมาะสมให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ ซึ่งความช่วยเหลือควรคำนึงถึงความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ การเคารพในศาสนาและความหลากหลายทางเชื้อชาติ และการธำรงรักษาวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตท้องถิ่น

รัฐบาลควรหลีกเลี่ยงมิให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นอีก โดยการให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ กำหนดกระบวนการรับฟังความเห็น

ที่ชัดเจน รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการกับผู้ชุมนุมประท้วงโดยเคารพสิทธิของประชาชนในการชุมนุมอย่างเสรี

จ. สงครามยาเสพติด

กสม. ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดต่อสังคม โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งมีอัตราการใช้ยาบ้าสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่การที่รัฐบาลประกาศสงครามกับยาเสพติดเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2546 ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงมากมาย มีรายงานว่า มีคดีฆาตกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดถึง 2,625 คดี โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อ้างว่า คดีกว่าครึ่งเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจป้องกันตัวเอง เมื่อมีการตั้งคณะกรรมการอิสระเมื่อปลายปี พ.ศ. 2546 เพื่อตรวจสอบเรื่องดังกล่าวเนื่องจากการประท้วงจากสาธารณชน ปรากฏว่าคดีกว่าครึ่งยังไม่สามารถหาหลักฐานหรือพยานได้

กสม. ได้รับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิจากนโยบายดังกล่าวจำนวนมาก เช่น การถูกใส่ชื่อในบัญชีรายชื่อผู้ต้องสงสัย การยึดทรัพย์สินโดยไม่มีการสืบสวนหรือหลักฐานพอเพียง การถูกกล่าวหาและจับกุมโดยใช้หลักฐานเท็จ การฆ่าตัดตอน เหตุการณ์ดังกล่าวดำเนินไปโดยไม่มีการตรวจสอบ พร้อมกับข้อร้องเรียนเรื่องการปฏิบัติมิชอบของเจ้าพนักงาน เช่น การใช้อำนาจโดยมิชอบ การคอร์รัปชัน

กสม. ได้ตรวจสอบข้อร้องเรียนดังกล่าว และพบว่ามีปัญหาในทางปฏิบัติมาก เช่น วิธีการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ต้องสงสัยโดยไม่มีหลักฐานชัดเจน ซึ่งเปิดโอกาสให้กลุ่มที่มีความขัดแย้งเรื่องอื่นใช้เป็นโอกาสในการกลั่นแกล้ง การรวมชื่อเพื่อนหรือญาติผู้ต้องสงสัยไว้ในบัญชีรายชื่อ การเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มชนพื้นที่สูง การจับกุมตามอำเภอใจโดยการถูกกล่าวหาอย่างไม่มีหลักฐานเพียงพอ บางกรณี น่าสงสัยว่ามีการทำพยานหลักฐานขึ้นเอง การยึดทรัพย์สินโดยไม่มีการสืบสวน บางครั้งก็ยึดทรัพย์สินที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

กสม. เห็นว่าเหตุการณ์ต่างๆ เป็นการขัดกับข้อ 6 และ 9 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งบั่นทอนหลักการนิติรัฐและระบบยุติธรรมอย่างร้ายแรง นอกจากนี้ กสม. ตั้งข้อสังเกตด้วยว่า การให้แนวทางของรัฐบาลในการดำเนินการ เป็นการชี้แนะหรือสามารถตีความไปในเชิงการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรุนแรงจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายการปราบปรามยาเสพติดที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการให้ได้ภายในระยะเวลาอันสั้น

ข้อเสนอแนะของ กสม.

รัฐบาลต้องประกันสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการได้ส่วนอย่างเป็นธรรมตามกระบวนการของกฎหมาย โดยไม่เลือกปฏิบัติ และควรเยียวยาและชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้บริสุทธิ์ที่เสียชีวิตหรือญาติจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดดังกล่าวโดยทันที โดยมีต้องให้มีการร้องขอ รวมถึงการดำเนินการฟื้นฟูชื่อเสียงแก่ผู้เสียหายที่เป็นผู้บริสุทธิ์

รัฐบาลควรทบทวนบัญชีรายชื่อผู้ต้องสงสัย และจัดให้มีกลไกที่ผู้ได้รับผลกระทบสามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนได้เพื่อให้มีการถอนชื่อจากบัญชีดังกล่าว

รัฐบาลต้องกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการใช้กำลังหรืออาวุธแก่เจ้าหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติดตามมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนโดยเคร่งครัด รวมทั้งกระตุ้นให้รัฐบาลมีกลไกการสืบสวนที่เป็นกลางอย่างเต็มที่ในกรณีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามยาเสพติด

จ. ความรุนแรงในภาคใต้

กสม. มีความห่วงใยอย่างยิ่งต่อเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในภาคใต้ นับตั้งแต่มีการปล้นปืนของค่ายทหาร การโจมตีโรงเรียน สถานีตำรวจในเดือนมกราคม 2547 และ

การโจมตีสถานีตำรวจและจุดตรวจในเดือนเมษายนปีเดียวกัน ซึ่งนำไปสู่การสังหารผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ดำเนินการจำนวน 32 คนที่มีสยิดกรือเซะ ในเดือนธันวาคม ได้เกิดโศกนาฏกรรมเมื่อมีการชุมนุมประท้วงที่หน้าสถานีตำรวจตากใบ มีการจับกุมบุคคลจำนวน 79 คนโดยผู้ถูกจับกุมถูกนำขึ้นรถบรรทุกของทหารไปยังค่ายทหาร ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตระหว่างขนส่ง เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีทั้งทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนถูกสังหารและบาดเจ็บจำนวนมากจากกลุ่มแบ่งแยกดินแดน ประชาชนในพื้นที่ที่มีความหวาดกลัวและดำเนินชีวิตประจำวันอย่างปราศจากความมั่นคงปลอดภัย

กสม. ตระหนักถึงความลำบากของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ในการแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน และขอประณามอย่างรุนแรงต่อบุคคลซึ่งทำร้ายประชาชนผู้บริสุทธิ์โดยไม่เลือก ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม และ กสม. สนับสนุนรัฐบาลในการจัดตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติ การประกาศที่จะใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา รวมทั้งการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อสร้างสันติภาพในพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ในสถานการณ์ดังกล่าว กสม. ขออย่าว่า รัฐบาลต้องประกันที่จะไม่ใช้นโยบายหรือมาตรการแก้ปัญหาใดๆ ที่จะกลายเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเสียเอง หรือก่อให้เกิดความรุนแรงยิ่งขึ้น จากการตรวจสอบโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นที่กรือเซะ และตากใบ กสม. พบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ใช้ความอดกลั้นอย่างเพียงพอที่จะแก้ปัญหาโดยสันติ และปฏิบัติหน้าที่โดยขาดความรับผิดชอบและเลินเล่อจนเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บอย่างที่ไม่ควรเกิดขึ้น

กสม. รับทราบการที่รัฐบาลได้จ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงและการตั้งคณะกรรมการดูแลในเรื่องดังกล่าว แต่ กสม. พบว่าการดำเนินการเป็นไป

อย่างเชื่องช้าไม่ทั่วถึง และไม่เหมาะสมกับความสูญเสียหรือความบาดเจ็บที่ได้รับ รวมทั้งได้รับข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ว่า มีสมาชิกของครอบครัวกว่า 30 ครอบครัวหายสาบสูญ โดยบางคนได้พบหรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้านข้อมูลก่อนที่จะหายตัวไป และต่อมาพบว่า เสียชีวิต บางคนหายตัวหลังเกิดเหตุการณ์ที่ตาโกไบ ซึ่งสร้างบรรยากาศของความหวาดกลัว และไม่ไว้วางใจ เพราะมีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนเกี่ยวข้องกับการลักพาตัว

กสม. เห็นว่าการที่รัฐบาลประกาศใช้กฎอัยการศึกในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในการเดินทาง การปฏิบัติศาสนกิจ และบางครั้งมีการกักตัวผู้ต้องสงสัยไว้นานนั้น ไม่ได้ปฏิบัติตามพันธกรณีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองตามข้อ 4 วรรค 1 ว่ารัฐภาคีสามารถใช้มาตรการในการเลี้ยงพันธกรณีได้ในกรณีที่มีสถานการณ์ฉุกเฉิน ยกเว้นสิทธิตามที่ระบุในข้อ 6, 7, 8 (วรรค 1 และ 2), 11, 15, 16 และ 18 แต่รัฐภาคีจะต้องแจ้งให้รัฐภาคีอื่นทราบโดยทันทีผ่านเลขาราชการสหประชาชาติ รวมถึงระยะเวลาที่จะยุติการดำเนินการดังกล่าว

กสม. ตระหนักดีถึงความซับซ้อนของสาเหตุปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ว่ามีเหตุจากประวัติศาสตร์ การไม่ได้รับความเป็นธรรม การขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่พอใจ การขาดการพัฒนา ความไม่มั่นคง และความไม่ไว้วางใจระหว่างกัน ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการในการสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจของประชาชนต่อหน่วยงานของรัฐ และใช้เวลา อย่างไรก็ดี กสม. เห็นว่า การให้ความเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีของประชาชนในภาคใต้มีความสำคัญต่อการลดปัญหาความตึงเครียดในระยะสั้น และการแก้ปัญหาในระยะยาว

ข้อเสนอแนะของ กสม.

รัฐบาลต้องยึดมั่นหลักการในสันติวิธีและการไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องปรับทัศนคติในการเคารพความแตกต่างในด้านความคิด วัฒนธรรม และความเชื่อทางศาสนา

รัฐบาลควรทบทวนความจำเป็นในการใช้กฏอัยการศึก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ไม่จำเป็น เพื่อลดผลกระทบต่อการค้าเสรีของประชาชน ทั้งนี้ รัฐต้องประกันสิทธิที่ไม่อาจลิดรอนได้ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง แม้จะมีการประกาศกฏอัยการศึกก็ตาม

รัฐบาลต้องป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รุนแรงซ้ำขึ้นอีกในอนาคต และควรนำผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรม เยียวยาแก้ไขสถานการณ์โดยการชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างพอเพียง รวดเร็ว รวมทั้งการฟื้นฟูด้านจิตใจ รวมถึงโอกาสที่สามารถดำรงชีพอย่างพึ่งตนเองได้ในอนาคต

รัฐบาลจำเป็นต้องสร้างความมั่นใจในหมู่ประชาชน โดยการสืบสวนการสูญหายของบุคคลอย่างจริงจัง โดยเฉพาะกรณีของนายสมชาย นีละไพจิตร แจ้งผลให้สาธารณชนได้รับทราบ และนำผู้กระทำผิดมาดำเนินการตามกฎหมาย ทั้งนี้ ในระยะยาว ควรมีการจัดตั้งองค์กรที่ตรวจสอบกรณีคนสูญหายภายในประเทศที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินการในอนาคต

รัฐบาลและรัฐสภาควรพิจารณาเร่งกลไกในการบัญญัติใช้ และ/หรือ แก้ไขกฎหมายที่จำเป็นเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ และพันธกรณีระหว่างประเทศ เรื่องที่ควรให้ความสำคัญพิเศษ ได้แก่ การห้ามการเลือกปฏิบัติ การป้องกัน การทรมาน การจัดทำประชาพิจารณ์ สิทธิชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในกิจการของรัฐ โดยเฉพาะในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม

รัฐบาลควรพิจารณาอย่างจริงจังในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้มีการจัดทำขึ้นโดยการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางจากภาคประชาสังคม ซึ่งได้กล่าวถึงสภาพปัญหาและหน่วยงานที่รับผิดชอบกับปัญหานั้นๆ แต่โดยที่ยังไม่มีการนำแผนปฏิบัติการฯ ฉบับแรกมาปฏิบัติอย่างจริงจัง รัฐบาลควรนำแผนดังกล่าวมาทบทวนให้ทันสมัย รวมทั้งบรรจุพันธกรณีระหว่างประเทศ และความเห็นของคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาต่างๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีไว้ในแผนด้วย

ในระดับปฏิบัติ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีนโยบายหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สำหรับเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในเรื่องที่เหมาะสม โดยเฉพาะเรื่องการใช้กำลังและอาวุธของเจ้าหน้าที่รักษา กฎหมาย

รัฐบาลควรดำเนินการในเรื่องสิทธิมนุษยชนศึกษาให้เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งในโรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานของรัฐ สื่อมวลชน ภาคเอกชน และชุมชน ควรจัดให้มีการณรงค์ประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อสร้างความตระหนักถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศที่

รัฐมีหน้าที่ต้องให้การเคารพ รัฐบาลควรให้เจ้าหน้าที่รักษากฎหมายของรัฐ นักกฎหมาย ผู้พิพากษา และผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทราบถึงพันธกรณีระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี ซึ่งรวมถึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

รัฐบาลควรจัดตั้งกลไกระดับชาติที่มีความเป็นอิสระในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ในการติดตามและประเมินผลสถานการณ์สิทธิมนุษยชน และการปฏิบัติตามพันธกรณีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมทั้งมีอำนาจในการเสนอมาตรการที่จำเป็นแก่รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิมีผลในทางปฏิบัติต่อไป รวมถึงเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ ได้มีบทบาทร่วมในการดำเนินงานของกลไกดังกล่าว โดยเฉพาะการจัดทำรายงาน ทั้งนี้ รัฐบาลควรสนับสนุนทรัพยากรให้เพียงพอเพียง ทั้งด้านงบประมาณและบุคลากร เพื่อให้กลไกดังกล่าวสามารถทำงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพและส่งรายงานได้ตรงตามเวลา

Assessing Thailand's Compliance
with the Obligations under the International Covenant on
Civil and Political Rights and
in Relations with the Constitution

National Human Rights Commission of Thailand
July 2005

Executive summary

Most provisions of the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) are well reflected in the National Constitution B.E. 2540 (1997). After its promulgation in 1997, soon after Thailand is party to the ICCPR, a number of progressive measures and activities including mechanisms and legislations were initiated and/or implemented to provide better protection of people's basic rights and freedoms. Civil society and local community groups become empowered and increasingly active in defending their rights. The notion of rights and liberties has been widely recognised among government agencies and the public at large. The climate is generally conducive to instil the culture of human rights in the Thai society.

Assessing the compliance with the obligations under the ICCPR through some important congruent provisions under international human rights treaties to which Thailand is party and other principal concerns of some specific rights and situations, the National Human Rights Commission (NHRC) considers that there have still been gaps between what enshrines in the "People's Constitution" including international human rights obligations and the real situations and practices in a number of areas.

First, a number of legislations have yet to be enacted to give full effects to the rights guaranteed by the Constitution. Some obsolete or draconian laws need to be repealed or amended to bring them in line with the Constitutional provisions and international human rights obligations to which Thailand is party, including the ICCPR. Meanwhile, any newly enacted legislation must be ensured not to curtail basic rights and liberties.

Second, the implementation at the operational level, especially in certain parts of bureaucratic system, is somehow problematic and leads to violations of human rights. It is too often that the excessive and disproportional use of force and firearms took place without due regard to the respect for human rights. On many occasions, those who are responsible to grave perpetration are not brought to justice, leading to the culture of impunity.

Third, concerning several governments' public policies/projects, other objectives such as economic growth or security concerns are of overriding the respect for human rights despite their interdependence. Subsequently, the process of policy formation and implementation lacks meaningful participation from local people and communities whose rights and living are affected.

Fourth, there are vulnerable groups in the country whose precarious status and conditions subject them to multiple discriminations and violations of their rights, and therefore, require special government's policies and attention to protect their basic rights.

The NHRC takes note that the dismissal of the critics concerning human rights respect by the government and its agencies does not demonstrate the resolve to get to the bottom of public grievances. In such situation, sustainable solutions cannot be achieved and victims are not provided with appropriate redress and justice. The NHRC is also deeply concerned with a number of cases where community leaders or human rights defenders including media members were harassed, threatened, arbitrarily arrested, forcible disappeared and murdered.

Therefore, the government is recommended to undertake following measures for better compliance with the ICCPR and Constitutional provisions:

- To expedite the process of enactment and/or amendment of necessary laws required for the effective protection of basic rights and freedoms as guaranteed by the Constitution and the Covenant, especially concerning the issues of non-discrimination, torture, public hearings and the right of local communities to participate in the conduct of public affairs, especially in the management of local natural resources and environment;
- To seriously consider the implementation of the five-year National Human Rights Plan of Action, by updating the first plan and integrating international human rights obligations including the Concluding Observations made by human rights treaty bodies into the Plan;
- To issue clear policies or guidelines for implementation at the operational level restricted to internationally recognized human rights standards in order to prevent any recurrence of human rights violations, especially concerning the use of force and firearms by law enforcement officers;
- To introduce human rights education and awareness campaign as a life-long learning process, both formal and non-formal, at schools, universities, government institutions, private sector and communities, including those involved with the justice system;

- To establish a national mechanism with adequate independence and resources to co-ordinate among government agencies in compliance with human rights obligations under the ICCPR, to propose any necessary precautionary or solutions to fulfil Thailand's obligations, and to play a pivotal role in the process of preparing next Thailand's periodic reports with wider and more meaningful participation of all parties, especially civil society.

Contents

	Paragraphs	Page
Executive summary		
Introduction.....	1-6	VI
1. INTERPRETATIVE DECLARATIONS AND THE PROCESS OF PREPARING THE REPORT..		
A. Interpretative declarations.....	7-12	VIII
B. The process of preparing the report.....	13-16	X
2. COMPLIANCE WITH MAJOR CONGRUENT PROVISIONS.....		
General	17-18	XII
A. Right to self-determination.....	19-22	XII
B. Non-discrimination.....	23-53	XIV
C. Right to life.....	54-65	XXIII
3. PRINCIPAL ISSUES OF CONCERNS.....		
A. Freedom of thoughts, expression and peaceful assembly.....	58-63	XXV
B. Prohibition of torture and other cruel, inhuman or degrading treatments or punishment.....	64-68	XXVII
C. Prohibition of servitude and the problem of human trafficking.....	69-76	XXVIII
D. The Thai-Malaysian Gas Pipeline Project.....	77-84	XXX
E. Anti-drugs campaign.....	85-93	XXXIII
F. Violence in the South.....	94-104	XXXV
4. RECOMMENDATIONS FOR FUTURE IMPLEMENTATION.....	105-109	XXXIX

Introduction

1. Thailand acceded to the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) on 29 October 1996 with interpretative declarations regarding article 1 paragraph 1 (the interpretation of “self-determination”), article 6 paragraph 5 (national laws and practices concerning the sentence of death imposed on persons below eighteen years of age), article 9 paragraph 3 (national laws and practices concerning the period of detention of arrested persons on a criminal charge), and article 20 (the meaning of “war”).
2. Under Article 40, Thailand undertakes to submit, within one year of the entry into force of the Covenant for the country, an initial report on the measures it has adopted to give effects to the rights recognised in the Covenant and the progress made in the enjoyment of various rights and on any factors and difficulties which may affect the implementation. Thailand’s initial report was due on 28 January 1998, which was, however, received by the United Nations on 22 June 2004.
3. The National Human Rights Commission of Thailand (NHRC) was established, under Sections 199 and 200 of the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2540 (1997), as an independent body with broad mandates to promote and protect human rights. Among powers and duties as stipulated in the Constitution, the NHRC will examine and report the commission or omission of acts which violate human rights or which do not comply with obligations under international treaties to which Thailand is a party. The NHRC was appointed and started its official function on 13 July 2001.

4. For nearly four years of functioning, the NHRC received over 2,000 cases of complaint, which can be categorised into four major groups i.e. laws and the administration of justice; social issues (such as ethnic minorities, housing, labours, education, economic and social development); violations related to natural resources; and other forms of violation.

5. This assessment is; therefore, undertaken under the constitutional mandate, and in accordance with responsibilities stated in the internationally recognised “Principles relating to the status and functioning of national institutions for protection and promotion of human rights” or the “Paris Principles.” The major objective is to assess the level of Thailand’s compliance with the obligations under the ICCPR, and identify its progress and obstacles with a view to enhance the government’s implementation of international human rights obligations at national level.

6. The assessment is based on the information which the NHRC received through cases of complaints and the investigation process, field trips, studies, public fora on issues which the NHRC organised, annual report, the works of Sub-Commissions on various subjects including information received from its domestic and international networking organizations.

1. INTERPRETATIVE DECLARATIONS AND THE PROCESS OF PREPARING THE REPORT

A. Interpretative declarations

7. In accordance with Thailand's interpretative declaration pertaining to article 6 paragraph 5 at the time of accession, Section 74 of the Thai Penal Code does not allow any kind of punishment levied upon any person below fourteen years of age. Section 75 of the Code provides that the Court shall reduce the scale of punishment by one half for any person over fourteen years but not yet over seventeen years of age who commits any act provided by the law to be an offence, taking into account the sense of responsibility and all other things concerning him/her. The interpretative declaration also refers that whenever any person over seventeen years but not yet over twenty years of age commits any act provided by the law to be an offence, the Court may reduce the scale of the punishment by one third or one half. In sum, under the then Thai Penal Code, the sentence of death may be imposed for crimes committed by persons below eighteen years, but not below seventeen years of age. However, in accordance with the interpretative declaration, the Court always exercises its discretion under Section 75 to reduce the said scale of punishment, and never passes the death penalty upon any person below eighteen years of age.

8. With regard to Thailand's interpretative declaration pertaining to article 6 paragraph 5, the Government of the Kingdom of the Netherlands considers it a reservation, and objects to the aforesaid declaration. The Netherlands views that the declaration is incompatible with the text, the object and purpose of article 6 of the Covenant, which according to article 4 lays down the minimum standard for the protection of the right to life.

9. The NHRC also considers that the declaration contradicts article 4 paragraph 2 establishing minimum standard for the protection of the right to life by prohibiting the sentence of death imposed on persons below eighteen years of age in accordance with article 6 paragraph 5. It is; therefore, incompatible with the object and purpose of the Covenant. Nevertheless, in 2003, the Penal Code was amended to comply with the obligation that the death penalty shall be imposed on the persons not below eighteen years of age. Consequently, the government should consider the withdrawal of such declaration.

10. Regarding Thailand's interpretative declaration pertaining to article 9 paragraph 3 at the time of accession in 1996, the Criminal Procedure Code of Thailand is referred as to provide that the arrested person shall not be kept in custody for more than forty-eight hours from the time of his/her arrival at the office of the administrative or police official. However, the time for bringing the arrested person to the Court shall not be included in the period. In case it is necessary for the purpose of conducting the inquiry, or there arises any other necessity, the period of forty-eight hours may be extended as long as such necessity persists, but in no case shall it be longer than seven days.

11. Later in 1997, article 237 of the new Constitution stipulates that in a criminal case, no arrest and detention of a person may be made except where an order or a warrant of the Court is obtained, or where such person commits a flagrant offence or where there is such other necessity for an arrest without warrant as provided by law. The arrested person being kept in custody shall be sent to the Court within forty-eight hours as from the time of his or her arrival at the office of the inquiry official in order for the court

to consider whether there is a reasonable ground under the law for the detention of the arrested person or not, except for the case of force majeure or any other unavoidable necessity as provided by law. Therefore, such declaration was no longer valid and the government should consider its withdrawal or amendment in accordance with the present law.

12. In light of such development, the NHRC notes that the government or the competent authorities should closely follow up the development of the country and keep other State parties informed as soon as possible.

B. The process of preparing the report

13. The process of preparing the report to human rights treaty bodies should serve the purpose, not only to implement the reporting obligation thereof, but also to be a learning process of the whole society to comprehend the present state of human rights protection in terms of both progresses made and existing shortcomings. Consequently, the process required a participatory process of all parties, particularly from civil society to scrutinise public policies and implementation, including legislative, judicial, administrative or other measures. The open process will broaden understanding and partnership of all parties and will be conducive to a spirit of co-operation to help advance the state of compliance. With such process, the report can be regarded “national” and guarantee the balanced and holistic outcome.

14. In case of the ICCPR, Thailand has the initial report more than five years overdue. The NHRC understands that it was partly due to shortcomings of budget and human resources, including the language barrier. Nevertheless, the long delay reflects the government’s lack of serious commitment to

provide adequate resources to meet its reporting obligation resulting in the failure to have an effective and continued process of preparation.

15. More importantly, the preparation of the ICCPR initial report does not have the broad-based participation of all parties concerned, especially the public in general. The reporting process involved only a handful group of people, who were mostly government officials with commendable efforts, but resulted in the insufficient information, particularly on the assessment of human rights situations from the public's points of view. The draft report did not receive any public hearing, and therefore substantially lacks public evaluation of challenges or impediments in parts of the government to give effects of the rights contained in the ICCPR. The report was not brought to the attention of the executives, especially in the government, since the beginning resulting in the lack of their commitment during the process of preparing the report.

16. In this regard, the United Nations can ease the difficulty of Thailand in meeting reporting obligations by providing technical assistance for human resource development in reporting techniques. The NHRC also strongly recommends the government and its agencies concerned to establish a continued process with wider and meaningful public participation to prepare the report in the future.

2. COMPLIANCE WITH MAJOR CONGRUENT PROVISIONS

General

17. In accordance with the Thai legal system, the provisions of international human rights treaties to which Thailand is party have not been directly invoked in cases before the Thai courts unless they are translated into domestic legislation. Nevertheless, in the process of accession or ratification, the Thai government would ensure that the laws and practices at the time were not contradictory to any provisions therein. Otherwise, reservations or interpretative declarations would be made at the submission of the instrument of accession/ratification.

18. Taking such process into account, the effective implementation of international human rights obligations for Thailand requires pro-active measures both by the government and the Parliament to enact laws to give progressive and full effects to the rights recognised in the human rights instruments to which Thailand is party. So far, the NHRC notes that only few laws were enacted for such purpose. Moreover, to give effects to these rights, it is necessary to enhance human rights education and training to raise awareness among government agencies, including those involved with the justice system.

A. Right to self-determination

19. The NHRC, through the investigation of cases and studies, found that the gap between urban and rural areas is widening, especially in terms of economic development, incomes and opportunities for social and human development. It results in the string of problems with implications of the

infringements of human rights such as migration, prostitution, deprivation of natural resources and environment, public land and forest disputes. People in rural areas lack basic needs, and are deprived of equal opportunity of self-independence, community development and their own choices to make a living.

20. A number of cases received by the NHRC indicate that the violations of economic and social rights often led to the violations of civil and political rights or vice versa. For example, local people and their natural resources were affected by many projects of public and private sectors, leading to disputes and sometimes resorting to violent means to solve the conflict.

21. The NHRC also finds, through a number of cases, that the constitutional right concerning public participation in the management of natural resources and the right to participate in the conduct of public affairs in accordance with article 25 of the Covenant are frequently neglected. A number of private projects use some sorts of influence to circumvent laws, to evade authorities' monitoring and to threaten local leaders' life. (See examples in Part 3 concerning freedom of peaceful assembly and the Thai-Malaysian Gas Pipeline Project.)

22. The NHRC wishes to emphasise the importance of human-centred development and people's right to freely pursue their economic, social and cultural development. The NHRC strongly urges the government to immediately take steps, especially the necessary legislation or regulation concerning public hearing process, to allow people to have a meaningful participation in policies and projects which have impacts to their living, communities, including local natural resources and environment.

B. Non-discrimination

23. Under article 2 paragraph 1 of the ICCPR, Thailand shall undertake to respect and to ensure to all individuals within its territory and subject to its jurisdiction the rights recognised in the Covenant. Similarly, article 30 of the Constitution prohibits discrimination on the ground of difference in origin, race, language, sex, age, physical or health condition, personal status, economic or social standing, religious belief, education or political view.

24. The NHRC also takes note of the Concluding Observations of the Committee on the Rights of the Child made in 1998, that Thailand “does not appear to have fully taken into account the provisions of the Convention, especially its general principles, as reflected in its articles 2 (non-discrimination).” Among the group of particular Committee’s concern are children belonging to minorities including hill tribes, asylum seeking children, and illegal immigrant children. Subsequently, the Committee views that further efforts must be undertaken to ensure that the principles of the Convention, in particular the general principles, not only guide policy discussion and decision-making, but also are appropriately reflected in any legal revision, judicial and administrative decisions, and in the development and implementation of all projects and programmes.

25. The NHRC further notes that Thailand still maintains, under the Convention on the Rights of the Child, the reservation of article 7 pertaining to the right to acquire a nationality and article 22 pertaining to the rights of a child seeking refugee status or considered a refugee. Concerning the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW), Thailand still make reservation of article 16 related to

family life and marriage as well as article 29 related to the interpretation or application of the Convention.

26. Taking the above factors into account, the NHRC wishes to express its particular concerns over the following groups of people who are vulnerable to discrimination in terms of legal and the de facto situation:

Minorities and the right to citizenship

27. The NHRC recognises the recent government's efforts to address the problem of stateless people to provide them with the appropriate status and basic rights, especially the right to education for stateless or undocumented children.

28. Nevertheless, the NHRC notes with concern at the high number of stateless persons, particularly among highlanders and ethnic minorities within the country. While the government has adopted a number of measures designed to facilitate naturalisation, a large number of ethnic members are excluded from the procedure. In a district of Mae-ai in the northern province of Chiangmai, there are as many as 1,243 people whose names have been recently withdrawn from the official citizen registration since 2002.

29. The NHRC receives a number of complaints concerning the citizenship of highlanders and ethnic minorities. Most of them ask for 13 digits identity cards by claiming that without it, they encounter various forms of discrimination and the deprivation of their basic rights, including the access to education and health care. Children who completed basic education (taught by local community) cannot get access to higher education. In addition, their freedom of movement is also restricted.

30. The NHRC takes note of the different reasons underlying the situation including the discriminatory nature due to the highlanders' myths concerning deforestation and drug. Following the Cabinet resolution of 7 February 1989, the Master Plan on Community Development, Environment and Narcotic Crop Control in Highland Areas (1992) was formulated. Highlanders were forced to move from their homeland (hills) to resettle in the lowland under various development projects with major purpose to prevent them from involvement with drug production and deforestation. Nevertheless, their inability to communicate in Thai language and lack of legal status prevent them from social integration.

31. In fact, highlanders and ethnic minorities can have access to health care services, except remote villages. However, some of them are denied treatment under government "30 baht scheme" (a scheme which allows patients for medical treatment by paying 30 baht or 75 cents) because they cannot present sufficient documents. People in remote villages have very limited information on health and sanitation and the use of contraceptives.

32. Women and children without proof of identity are most vulnerable. Their children, who were born in Thailand but somehow failed to have a birth certificate, can be denied access to education and other public services. They are also exposed to risks such as sexual harassment and exploitation in sex industries. And without access to adequate health care or proper treatment, some of them have the possibility to get infected with HIV and likely to develop AIDS.

33. In such light, the government is encouraged to expedite the process and considers measures to naturalise highlanders and members of ethnic minorities,

who are entitled to citizenship, to reduce the number of stateless people, especially children who were born in Thailand, and to ensure the guarantee of their access to basic public services during the transitional period.

Women

34. Thailand acceded to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women in 1985 with seven reservations, and five of them have been later withdrawn. Thailand still maintains reservations to article 16 concerning equality in family life and marriage, and article 29 related to the interpretation or application of the Convention.

35. The NHRC notes the Concluding Observations made by the Committee on the Elimination of Discrimination against Women concerning a number of impediments to the implementation of CEDAW when the Committee examined Thailand's combined second and third periodic reports in 1999. Of particular concern, the NHRC notes that violence in family including marital rape continues in the Thai society, and the Thai criminal law has limit to penalise perpetrator of marital rape. As stated in the Concluding Observation, the Committee urges the Government of Thailand to amend the Penal Code in the light of the Declaration on the Elimination of Violence against Women and General Recommendation 19 of the Committee.

36. The NHRC takes note cases concerning other forms of domestic violence, which are frequently regarded by competent authorities as "internal affairs within family", resulting in the failure to prosecute perpetrators and to give necessary assistance to victims. Social values are one of the main obstacles that lead to inequalities within families and society. They create

particular obstacles to change and are also root causes to the problem of gender discrimination. Mass media also plays the part in emphasising gender inequality.

37. The NHRC deems it important that the government should adopt appropriate policies, programmes, and specific legislation if necessary, addressing the issue, and adopt clear directives to police officers how to deal with the case properly. Victims should be protected and rehabilitated socially and psychologically while taking into account of the value of family institution and the best interest of the child.

38. In addition, the NHRC notes that the Family Law has also limited women's equality in some aspects, which include the right to engagement and its cancellation and divorce. The government is also encouraged to review the law in light of non-discrimination principle under human rights treaties to which Thailand is party.

39. While welcoming the trend of active participation by women in public activities and professional careers, the NHRC notes the underrepresented in a number of areas, especially the political sector. However, according to the data from the election in 2001, only 3 women (out of 34 Members of Parliament) are in the Cabinet. Moreover, in practice, there is no special means or measures to search for women who can become candidates for election. Therefore, the government is encouraged to step up its efforts to secure greater participation by women at all levels of society and to ensure that women in rural or excluded section of the society can participate in the decision-making process of public affairs.

People living with HIV/AIDS

40. The International Guidelines, which was adopted in 1996 at the International Consultation on HIV/AIDS and Human Rights organized by the United Nations, addresses the complex relationship between the public health and human rights. The Guidelines clearly outlines that domestic laws and practices applicable to people living with HIV/AIDS must be consistent with international human rights obligations. In particular, States should enact or strengthen anti-discrimination and other protective laws to protect them from discrimination in both public and private sectors. The Thai Constitution also guarantees a person's equal right to receive standard and efficient public health service.

41. Despite the National Plan concerning HIV/AIDS which contains guidelines to protect HIV/AIDS affected people, the NHRC is concerned that there is no specific domestic law to ensure their basic rights and protect them from various forms of discrimination. As a result, discriminating practices by government officials or members of private sector frequently happen, resulting in their inability to get equal access to employment, education, health services and social welfare. In many cases, they are excluded from relatives, friends and community.

42. In addition, the right of privacy and confidentiality of information is also regularly infringed, especially in the employment process. Health check is generally required for employment both in public and private sectors, and frequently those who are found HIV/AIDS infected are denied the job opportunity. There are also reports on employees who are dismissed when found HIV/AIDS infected.

43. Therefore, the NHRC recommends that the government should consider the appropriateness to enact a specific protective law for people living with HIV/AIDS in line with the Constitution and international human rights standards. The government should ensure that HIV/AIDS patients can get equal treatment under the national health security, and continuously enhance the raising awareness campaign to eliminate prejudices or discriminating attitudes towards them.

Refugees, displaced persons, asylum seekers

44. The NHRC recognises the protection and humanitarian assistance which the Thai government has rendered to displaced persons fleeing fighting from neighbouring countries for over decades. The NHRC also recognises that, without ratification of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol and other relevant instruments, the Thai government has offered humanitarian assistance and protection for those who seek refuge to a great extent.

45. However, the NHRC notes the Concluding Observations of the Committee on the Rights of the Child concerning the unclear legislative framework to ensure the protection of unaccompanied and asylum seeking children in terms of safety, health and education, as well as those who are deprived of their liberty in immigration detention centres. The Committee; therefore, recommends Thailand to consider ratifying the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol, the 1954 Convention on the Status of Stateless Persons, and the 1961 Convention on the Reduction of Statelessness.

46. The NHRC is also concerned that the existing Immigration Act does not accommodate to granting temporary refuge on humanitarian basis, but rather considers them on the basis of illegal immigration. In addition, the NHRC considers that the procedure to determine the status of asylum seekers to grant them temporary refuge should be more unified, systematic, predictable, and consistent with the customary law of “non-refoulement” and other international humanitarian and human rights laws which bind Thailand.

47. The NHRC also encourages the government to ensure that the existing laws and practices recognise their basic rights in accordance with the Covenant and other human rights obligations such as right to life, right to education, right to health, right to birth registration and to acquire a nationality, and to seriously consider the accession of related refugee instruments.

Migrant workers

48. Thailand hosts a great number of migrant workers to work for the jobs commonly seen as “dirty, dangerous, and demeaning.” Compounded by the dire poverty and internal conflicts, people from neighbouring countries, especially ethnic minorities, fled their country to be employed in various sectors of Thai industry such as fisheries business, garment factories, domestic and construction works, hotels and restaurants, and agriculture. The NHRC notes that the government’s policy on migrant workers by obliging employers to register their migrant labourers helps prevent these workers from being exploited and allow them to get some basic rights and services. According to the statistics, it is over 1.2 million registered migrant labourers.

49. Nevertheless, these registered migrant workers are not allowed to form a union and change their employers in any circumstances. In addition, employers often seize their registration card or work permit, if any, as a bargaining chip with migrants. They are also facing language barrier when most local labour offices have very few officials who speak their language, resulting in their difficulty to get assistance when having dispute or being abused by employers.

50. Migrant labourers who illegally enter the country and are unregistered always face various forms of exploitation as well as discriminating practices by employers while being unable to get assistance from the authorities due to their illegal status. For example, they are paid much lower than legal minimum wage with no rights or benefits. Some employers force them to work in servitude with bad and unsafe conditions without rest. The NHRC receives cases of illegal migrants who were murdered, tortured and abused allegedly by employers and organised crime syndicates.

51. Women migrant workers are more likely to be abused on the ground of gender stereotypes. They tend to be forced into less skilled or what is seen as women-specific skilled such as maids, waitress or entertainers, and become victims of sexual, physical and mental abuses. Women migrant workers also tend to receive lower wages than men do and usually get dismissal once pregnant. The NHRC also received complaints concerning pregnant migrants who delivered babies at hospitals and subsequently arrested and detained at immigration centres for deportation regardless of health risks to mothers and newly born babies.

52. In a recent tsunami tragedy in late 2004 in the South, migrant workers were among people who were seriously affected. Many of them died, disappeared, injured and lost their properties. The NHRC takes note that illegal migrant workers and those who lost their identity cards during the tragic incident were denied assistance or not provided humanitarian aids on a par with Thais and foreign tourists. Moreover, a number of illegal migrants were deported by authorities soon after the tragedy without knowing the plight of their missing family members and friends. This is contrary to the principle of international human rights and humanitarian norms that assistance should be provided on the basis of need, without any discrimination such as national, social origin or other status of recipients.

53. The NHRC recommends the government to seriously consider the possibility to become party to the International Convention on the Protection of All Migrant Workers and Members of Their Families, and also to observe the Covenant obligation that the basic rights of all persons within the country will be guaranteed. As an immediate measure, the government should tighten law enforcement against employers who take advantages of migrant workers and establish an effective mechanism whereby migrants can report employers' abusing acts or exploitation without affecting their allowance to stay and work permit.

C. Right to life

Death penalty

54. The NHRC regrets that the nine years long moratorium on the application of death penalty was ceased and the number of those who were sentenced to death is increasing. While recognising that article 6 paragraph

2 does not oblige Thailand to abolish the death penalty; however, it obliges to restrict the application of the death penalty to the “most serious crimes.” Consequently, the NHRC notes that drug-related offences which carry the death penalty raise the question of incompatibility with article 6 paragraph 2 of the Covenant.

55. While receiving complaints concerning the existing flaws in the justice system ranging from the unlawful acquisition of evidences, the ignored presumption of innocence, the frequent practices of tortures by law enforcement officers to coerce confession and false charges, the NHRC notes that such misconduct increases the risk of the miscarriage of justice.

56. The NHRC is also concerned at the recent initiative by the Corrections Department to publicise the process of execution in order to deter serious crimes, which is a serious violation of human dignity. Despite the initiative was later prohibited by the Minister of Justice, the NHRC strongly urges the Corrections Department not to continue the idea in the future.

57. The NHRC encourages the government to conduct a research by an independent institution concerning the deterrent effects of the death penalty against crimes, particularly concerning drug-related offences. In the meantime, the government should consider reviewing the criminal laws in light of article 6 of the Covenant.

3. PRINCIPAL ISSUES OF CONCERN

A. Freedom of thoughts, expression and peaceful assembly

58. The NHRC receives complaints on the harassment of independent journalists and human rights defenders, some of which were also reported by Ms. Hina Jilani, Special Representative of the Secretary-General on the situations of human rights defenders during her visit to Thailand in 2003. Some of them are the target of continuous public or political slander campaigns, particularly when they are regular critics of the government's policies or misconduct. This is contradictory to articles 19 and 26 of the Covenant.

59. The right of peaceful assembly is recognised by article 21 of the Covenant, and article 44 of the Constitution. The NHRC notes that a number of recent legislations proposed by the government potentially curtail the right due to the relatively broad definition in those laws, leaving the interpretation to authorities' discretion. For example, the amendments to the Penal Code through an Emergency Decree issued by the government in 2003 to penalise offences related to terrorism contains too broad a definition of "terrorist" which may affect innocent people, including a clause which stated "any demonstration, gathering, protest, objection or movement that calls for the government's assistance or fair treatment, as an exercise of their freedom under the Thai Constitution, shall not be regarded as a terrorist offence." Or the draft Highways Act which was proposed in 2002 prohibited public assembly which may obstruct traffic in the highways areas. In practice, the NHRC experiences that the authorities often regarded public protests contradictory to public order.

60. Furthermore, the NHRC investigated a number of cases which involved the violent clashes between law enforcement officers and protesters, including the protest against the Thai-Malaysian Gas Pipeline Project, and the tragic violence at Takbai in the South. (See details in Part 3.) It was found that, frequently, the police or security officers forcibly dispersed the protest by using excessive use of force, resulting in unnecessary deaths and injuries. There were independent investigation of certain cases, but those who were responsible to the incidents have never been criminalized.

61. Importantly, the NHRC is worrying about the recent report that nearly 20 community leaders or human rights defenders were summarily executed or disappeared. For example, Mr. Charoen Wataksorn, an environmentalist and community leader to protest against a construction of a new power plant, was shot dead a year ago allegedly in an attempt to oppose the encroachment of community land by influential people. Mr. Somchai Neelapaichit, a staunch human rights lawyer assisting Muslims in the South who were abused by security officers, was forcibly disappeared for over a year. Lately, Phra Supoj Suwachano, a Buddhist conservationist monk in the North, was murdered allegedly related to the illegal logging and land dispute with influential investors.

62. The authorities usually treat these cases as normal crimes, and the motive was initially portrayed as personal conflict by police officers. So far, only few people were arrested and awaited the court trial, but the investigation cannot reach the influential mastermind. The NHRC urges the government not to treat human rights defenders' murders as normal crimes, and to establish a process of prompt investigation of such cases.

63. The government is also strongly urged to adhere to respect for the right to peaceful assembly, and restrict the enjoyment of such right should be a last resort. In addition, the government needs to issue the regulation or clear guidelines concerning the use of lethal force and firearms restricted to the principles of necessity and proportionality as reflected in the Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials, and to establish a regular independent mechanism and process to investigate whenever the rules are not respected.

B. Prohibition of torture and other cruel, inhuman or degrading treatments or punishment

64. The NHRC notes with serious concern the persistence of torture and cruel, inhuman or degrading treatment by a number of law enforcement officers whose recourse to such practices appears to become a systematic pattern and general acceptance. There were complaints received by the NHRC reflecting that torture is becoming common practice, particularly during police arrest and custody. Certain high-ranking police officer publicly supported and justified it as a necessary means for the work. It is also worrying about the general lack of investigation, punishment of those responsible, and reparation for the victims, which will reinforce the culture of impunity.

65. Although Thailand has yet to become party to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT), article 31 of the Constitution and article 7 of the Covenant clearly prohibited such practices. In accordance with the criminal law, the act of torture is not clearly defined as an offence, and it poses a difficulty to

prosecute those who commit tortures as a criminal offence on the basis of the most appropriate criminal charges.

66. The government is encouraged to expedite the process to consider Thailand's accession to CAT. At the same time, the government should ensure that all acts of torture constitute offences under the criminal law to give effects the prohibition of torture as stipulated in the Constitution and the Covenant.

67. The NHRC wishes to stress the importance to have an impartial and independent inquiry carrying out to address all allegations of torture or inhuman and degrading treatment instigated by government officers and bringing the presumed perpetrators to justice, including making reparation to the victims.

68. Specific programmes should also be provided for law enforcement personnel, particularly policemen, members of armed forces with a view to combating torture, and inhuman and degrading treatment; such training should also include the treatment and rights of detainees.

C. Prohibition of servitude and the problem of human trafficking

69. The NHRC notes the Concluding Observation of the Committee on the Rights of the Child in 1998 concerning the high rate of child prostitution and trafficking and sale of children, which recommends the government to strengthen a number of measures including law enforcement, implementation of prevention programme, awareness raising campaign, monitoring mechanism at community level, and rehabilitation.

70. The NHRC welcomes efforts and co-operations between government agencies and civil society groups to combat the problem of trafficking and to assist women and girls who are trafficked mainly for the purpose of sexual exploitation and child labour. The NHRC also welcomes a number of legislations, plans and measures which are adopted to address the problem including the Memorandum of Understanding signed among agencies concerned in 1999 to set up the common guidelines of practices concerning trafficked women and children by defining trafficked persons as victims and treating them accordingly regardless of their nationality.

71. The NHRC also recognises the Memorandum of Understanding signed between the Thai government and its neighbouring countries such as LAO PDR, Cambodia to set guidelines for authorities involved with cross-borders human trafficking.

72. Nevertheless, the NHRC is still concerned at the persistent problem within the country, which is still known as an origin, transit, and destination country for men, women, and children trafficked for the purposes of sexual exploitation and forced labour. In addition, women and children who are stateless, belonging to ethnic minorities, or fleeing from neighboring countries are easily prone to be victimized and have constraints to get access to the assistance of state authorities.

73. The NHRC is well aware of the complex nature of the problem, which should be addressed in a holistic manner, covering prevention, suppression, education and awareness raising, law enforcement, rehabilitation, economic and social development and values. However, in terms of human rights dimension, there are some areas deserving priorities while combating the problem.

74. First, the government should strengthen law enforcement measures. The NHRC finds that only few perpetrators were prosecuted under the new Act on the suppression of the sales of women and children, and nobody has been subject to investigation or prosecution under the Money Laundering Control Act, which specifies the sale of women and children as an offence. In addition, the NHRC also receives complaints concerning corrupted officers demanding money from trafficked victims by threatening them with imprisonment.

75. Second, all trafficked victims should be given the assistance and the guarantee of the equal access without discrimination. The NHRC notes that, under the present law, the process to get compensation for victims can be very lengthy. Therefore, the provision of more long-termed assistance and rehabilitation scheme should also be enhanced.

76. Taking into account Thailand's signature to the Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, and also the CRC Second Optional Protocol on the sale of children, child prostitution and child pornography, the NHRC encourages the Thai government to expedite the ratification process of both instruments.

D. The Thai-Malaysian Gas Pipeline Project

77. In 1998, the government approved the Thai-Malaysian Gas Pipeline Project to build a natural gas pipeline and a separation plant in the southern province of Songkhla. Under Thailand's environmental laws and the Constitution, the large scale industrial developments require an environmental

impact assessment (EIA), including a public hearing by people who may be affected by the project. In this case a number of people living in the agriculture and fishing communities complained to the NHRC that it threatened their way of life and would destroy their food sources.

78. The NHRC conducted a study on the project, and found that the process of public hearing and the conduct of EIA were problematic in terms of broad-based participation and the assessment of social and environmental impacts, and the access to all relevant information by the public. The NHRC then gave recommendations to the government that the project should be reviewed to solve related problems, but to no avail.

79. People who opposed the project later planned to submit a petition note to the Prime Minister during the joint Thai–Malaysian cabinet meeting in Hat Yai District of Songkla province. Nevertheless, on 20 December 2002, police officers dispersed demonstrators who wanted to use public space closer to the hotel where the meeting would be held to stage the protest causing the violent clash with several injuries and the arrest of 12 NGOs members.

80. The NHRC investigated the violent clash and found that the use of force by police officers failed to provide reasonable evidence to proof the protesters' attempt to force their way through in order to cause troubles. Therefore, the dispersal of the peaceful and unarmed assembly is considered disproportionate, exceeding to the minimum extent necessary and unjust. Moreover, the 12 detainees were denied to meet, consult and have their lawyers attend interrogations. The police officers did not either inform their relatives of the detention place, or allow the visit, and later charged them with several criminal offences.

81. At present, the construction keeps continued and local people still maintain their peaceful protest at the project site. It is also reported that the project construction encroaches the so-called wakaf, which is the Islamic common land of public use and unable to be sold, transferred or altered.

82. The Thai-Malaysian Gas Pipeline Project well represents a number of public projects, which thrive on economic development without due concern over social impacts and the right of affected people. Local people and communities lack communication and useful information from the competent authorities, and are unable to take part in the decision-making process despite their right guaranteed by the Constitution and the Covenant. Frequently, the government's denial to the public outcries led to protests and violent conflicts leading to further violations of human rights such as the excessive use of force to disperse peaceful assembly, arbitrary detention, or even life threatening.

Recommendations

83. The NHRC strongly recommends the government to give compensation for people for their injuries and damaged properties in the violent clash on 20 December 2002. In addition, the government should provide any necessary compensation and assistance for local people whose way of life is affected by the project. The assistance should be based on the principle of self-reliance, the respect of religious and ethnic diversities, and conservation of local community's way of life and traditions.

84. The government should avoid the recurrence of the situation by allowing people who may be affected to have a meaningful participation in the process to decision-making in accordance with the Constitutional guarantee; identifying a clear process of public hearings, adopting the basic rules and practices in dealing with public demonstration with due respect for people's right to peaceful assembly.

E. Anti-drugs campaign

85. The NHRC fully recognises the drug scourge to the Thai society. In accordance with official statistics, the use of methamphetamines within the country rose sharply and rapidly, particularly among youths. Previously, the notorious Golden Triangle covering highlands of Myanmar, Thailand, and Lao PRR is a major source of heroine and opium production. In response to the situation, in February 2003, the government announced the "war on drugs" against drug dealers.

86. Instead of preventing youths and the society from drug menace, the drug suppression policy caused serious forms of human rights violations. It was reported that there were as many as 2,625 murder-related cases since the policy started, and in accordance with the Royal Police, nearly half of them were shot by police in self-defense. An investigation panel of the extrajudicial executions was then set up in late 2003 in response to the public outcries, and later reported that more than half of the cases remained unresolved due to the lack of witness and evidence.

87. The NRHC receives cases of complaints by people whose rights were allegedly infringed, including unfairly blacklisting people as drug suspects

and seizing their properties without proper investigation and adequate evidences, being alleged and arbitrarily arrested by police officers with false evidences, being summarily executed. These unchecked circumstances went on with several complaints of law enforcement officers' misconduct such as the abusive use of powers and corruption.

88. During the investigation, the NHRC found several irregularities during the process such as the means to draw up the blacklists was problematic, lacking reliable evidences, giving opportunity for officials to include their conflicting parties into the list, unfairly including friends and relatives of the accused into the same category, discriminating practices against highlanders. In addition, there were cases of arbitrary arrests without proper evidences, but simply because they were accused by the suspects in police custody. On some occasions, evidences were found suspicious of being fabricated. The assets of suspects were confiscated without proper investigation, and sometimes included items necessary for daily living such as rice cookers, telephones, and refrigerators.

89. The NHRC considers that these incidents contradict the Covenant obligations, particularly articles 6 and 9, which seriously undermines the rule of law and justice system. The NHRC also takes note that the government's directives can suggest or be interpreted by officers at the operational level to use violence to meet the drug target suppression within a limited time.

Recommendations

90. The government must ensure that the suspects have the right to fair trial under the due process of law and without discrimination, and should fully

and immediately provide redress and compensation to victims affected by the government's war on drugs, and/or their families whose members were killed but proved innocent without their request. In addition, the government should take any necessary measures to clear their names of drug allegation.

91. The government should review drug blacklists and establish a mechanism in which people whose names are included can challenge and prove their innocence in order to withdraw their name on the list.

92. The government must issue a guideline on the use of lethal force and fire arms by police officers in drug suppression, which is restricted to international human rights standards.

93. The NHRC is gravely concerned about a culture of impunity stemming from the government's drug suppression policy, and urges the government to continue the full and impartial investigation of each individual homicide during the period of drug crackdown.

F. Violence in the South

94. The NHRC has grave concern over the continued violent situations in the South. The violence has been escalated, starting from the day when an army arsenal was raided followed by co-ordinated attacks against schools and police stations in January 2004. Later in April, the attacks of eleven police stations and checkpoints in three provinces took place in the same morning leading to the killing of thirty-two alleged instigators in the old Krue Se Mosque by security officers. In December, another seriously violent incident occurred when a demonstration in front of Takbai police station

was dispersed by security forces, leading to the tragic death of at least 79 arrested people who were piled up in army trucks and suffocated on the way to transport them to an army base. Security officers, state officials, and civilians have been slain and injured daily allegedly by separatist militants, leaving local people in fear and without security in their daily life.

95. The NHRC fully understands the difficulty faced by the government and authorities concerned in dealing with such unprecedented violence, and strongly deplores the indiscriminate attacks against innocent civilian targets regardless of any cause. The NHRC fully supports the government in establishing the National Reconciliation Commission (NRC) and its recent announcement to commit to peaceful means to solve the problem, and pilot projects which were initiated for peace promotion with participation of local communities.

96. In light of present situations, the NHRC strongly urges the government to ensure that any policies and measures will not become a source of human rights violations itself to fuel further violence. The investigation of the tragic incidents at the Kru Se Mosque and Takbai found that the authorities failed to exercise enough restraint to solve the problem peacefully, and undertook their duties with undue responsibilities and negligence, resulting in unnecessary deaths and injuries.

97. The NHRC also takes note about the government's redress and compensation rendered to victims of the violence, including the establishment of a specific committee to look into the matter. Nevertheless, the NHRC finds that the provision is still slow, not covering all affected victims, and incommensurate with damages or injuries.

98. The NHRC receives information from reliable sources that members in more than 30 families in the South disappeared. Some were met by state officers or helped authorities about the information before they went missing, and found dead later. A number of people disappeared after the Takbai violence. An atmosphere of fear and distrust prevails among local people since there were allegations of state officials' involvement in abduction.

99. In light of Article 4 paragraph 1 of the Covenant, State parties may take measures derogating from certain obligations under the Covenant in time of public emergency, but not applicable to articles 6, 7, 8 (paras. 1 and 2), 11, 15, 16 and 18. It also requires the State party to immediately notify any derogation to other state parties through the Secretary-General, including the termination of the derogation. In this connection, the NHRC considers that the government's application of the martial law in the South does not satisfy the obligation due to the government's failure to notify other State parties of such derogation. The NHRC further notes that the application of martial law in the South resulting in restricting villagers' movement with impacts on people's normal ways of life including religious practices, and sometimes unduly long detention of suspects.

100. The NHRC apprehends the crux of the southern unrests that they originated from historical grievances compounded by perceived injustice and lack of participatory economic and social development, resulting in frustration, underdevelopment, insecurity and mistrust. There is not a "quick fix" measure to normalise the situation and create people's confidence and trust in state authorities within a short period of time. However, the NHRC deems that the full respect for people's human rights and dignity in the South is instrumental to address the immediate tension and to rectify the situation in

a longer term. Bearing it in mind, the NHRC wishes to propose recommendations as follows:

Recommendations

101. The government must unwaveringly abide by peaceful and non-violent means to solve the conflict, and does not resort to use violence which will result in the unsolved violence. Particularly, it requires officials to adjust their attitudes to recognise and to respect the differences in thoughts, cultures, and religious beliefs.

102. The government should review the need to maintain the martial law, particularly in the unnecessary areas, to lessen the impacts on people's day-to-day living. In light of the Covenant obligation, the government must also ensure the full respect of non-derogable rights.

103. The government must prevent any recurrence of incident that human rights are seriously violated, and bring those who were responsible to the incidents to justice. In light of redressing the situations, the government must timely and adequately provide compensation to the victims, both in terms of economically assessable damages and psychological rehabilitation including the opportunity of self-reliant living in the future.

104. It is necessary for the government to build trust among the public by seriously investigating the reports on disappearances, especially of Mr. Somchai Neelapaichit, and reporting the facts to the public. In case of forced disappearances, perpetrators must be brought to justice under the due process of law. In a long term, the government should consider establishing

a national body to address the increasing numbers of disappearances within the country.

4. RECOMMENDATIONS FOR FUTURE IMPLEMENTATION

105. The government and the Parliament should expedite the process of enactment and/or amendment of necessary laws required for the effective protection of basic rights and freedoms as guaranteed by the Constitution and the Covenant. Among those important issues, a serious consideration should be given to the issues of non-discrimination, prohibition of torture, public hearings and the right of local communities to participate in the conduct of public affairs, especially in the management of local natural resources and environment.

106. The NHRC strongly recommends the government to seriously consider the implementation of the five-year National Human Rights Plan of Action, which was first drafted five years ago with a broad-based participation of civil society and defined problematic situations of human rights and responsibilities of competent authorities. It is unfortunate that the Plan has never been seriously implemented. The NHRC; therefore, suggests that the first Plan should be reviewed to keep the situations updated and integrates international human rights obligations including the Concluding Observations made by human rights treaty bodies into the Plan.

107. At the operational level, wherever necessary, the government or the competent authorities should issue clear policies or guidelines for implementation at the operational level restricted to internationally recognised human rights standards in order to prevent any recurrence of human rights

violations, especially concerning the use of force and firearms by law enforcement officers.

108. The NHRC encourages the government to introduce human rights education as a life-long learning process, both formal and non-formal, at schools, universities, government institutions, mass media, private sector and communities. Raising awareness campaign should be systematically provided for people based on real experiences in order that they can realise their rights under the Constitution and other human rights treaties, which the government has duties to respect for. The government should also ensure that law enforcement officials, judges, lawyers and those involved within the justice system are aware of the international human rights obligations which the State party has assumed, including the ICCPR.

109. To give full effects to the rights recognised by the ICCPR, the government is strongly recommended to establish a national mechanism with independent mandates to co-ordinate with government agencies in order to follow up and evaluate human rights situations and the compliance with the obligations. Such mechanism should have the power to propose any necessary measures to the government and its agencies to give an effect to any right recognised by the Covenant and to facilitate a meaningful participatory process of all parties concerned including civil society in their works, especially the reporting preparation. In addition, the government should provide adequate resources, both budget and personnel, to enable the mechanism to effectively function and deliver the report on time.

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (พ.ศ.2544- 2550)

1. ศาสตราจารย์เสน่ห์	จามริก	ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัส	ดิษฐาอภิชัย	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
3. คุณหญิงจันทนี	สันตะบุตร	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
4. นางสาวนัยนา	สุภาพิ่ง	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
5. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ	ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
6. นายวสันต์	พานิช	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทิน	นพเกตุ	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
8. นางสุนี	ไชยรส	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
9. นายสุรสิทธิ์	โกศลนาวิน	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
10. คุณหญิงอัมพร	มีสุข	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
11. นางสาวอาภร	วงษ์สังข์	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางอรินญา	สูตรสุคนธ์	เลขานุการคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นายประนูลย์	สุวรรณภักดี	รองเลขานุการคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นายสุขชัย	เมธาวิกุล	รองเลขานุการคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 199 และ 200 และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กสม. ประกอบด้วย ประธานกรรมการ และกรรมการ 10 คน ซึ่งวุฒิสภาเป็นผู้คัดเลือกตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาได้คัดเลือกนำเสนอ มีวาระดำรงตำแหน่ง 6 ปี และดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียว และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ
2. ตรวจสอบและรายงานการกระทำ หรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคล หรือหน่วยงานที่กระทำ หรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป
3. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
4. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
5. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่าง หน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

6. จัดทำรายงานประจำปี เพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ เสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน
7. ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา
8. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภาในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
9. แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
10. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

คำอธิบายความหมายของเครื่องหมาย

- รูปทรงดอกบัว** คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์อันเป็นจริยวัตรอันดีงามของคนไทย
- รูปคนล้อมเป็นวงกลม** คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ
- รูปมือ** คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศในการโอบอุ้มคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ด้วยหลักแห่งความเสมอภาคและภราดรภาพ
- สีน้ำเงิน** คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคม คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่น จากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เลขที่ 422 เชียง-พานหัวช้าง ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์/โทรสาร 0-2219-2983 สายด่วน 1377

The National Human Rights Commission of Thailand, 422 Phaya Thai Road, Pathumwan District,
Bangkok, Thailand, 10330

P.O.Box Rongmuang 400, Prathumwan District, Bangkok, Thailand, 10330 Tel/Fax: 66 2219 2983,
Hotline: 1377